

Универзитет у Београду
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Одељење за етнологију и антропологију

На седници Наставно-научног већа одржаној 9.4.2026. изабрани смо у комисију за оцену и одбрану докторске дисертације Јелисавете А. Фотић „Живот особа са дијабетесом између државе и удружења грађана: упоредно истраживање у Србији и Хрватској“. Након што смо прочитали тезу и оценили је, подносимо Већу следећи

РЕФЕРАТ
о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидаткињи и дисертацији

Јелисавета А. Фотић рођена је 1995. године у Београду. Основне студије завршила је на Одељењу за социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду 2019. године, а мастер студије 2020. године на Централноевропском Универзитету у Будимпешти и Бечу, на мултидисциплинарној катедри за социологију и социјалну антропологију. Докторске студије антропологије уписала је на Филозофском факултету Универзитета у Београду 2022. године, на терет буџета, а предлог теме докторске дисертације одбранила је у марту 2024. године.

Кандидаткиња је током свог досадашњег истраживачког рада објавила више научних радова. Својим значајем издвајају се радови: “Разумевање хроничности тип 1 дијабетеса као крадљивца времена“ објављен у часопису *Антропологија* 2023. године; „Стари у Београду: Антрополошка анализа квалитета живота с тип 2 дијабетесом“ објављен у часопису *Етнолошко-антрополошке свеске* 2023. године; те „Echoes in the Field: Confronting the Unexpected Deaths of Interlocutors in Medical Anthropology Research“ објављен 2026. године у специјалном издању часописа *Светови*, посвећеном медицинској антропологији с подручја некадашње Југославије.

Кандидаткиња **Јелисавета А. Фотић** поднела је завршени рукопис докторске дисертације под насловом „**Живот особа са дијабетесом између државе и удружења грађана: упоредно истраживање у Србији и Хрватској**“, на Универзитету у Београду, Филозофском факултету. Рукопис дисертације је написан на српском језику, а наслов, апстракт и основни подаци наведени су и на енглеском језику. Рад је предат као докторска дисертација из утврђене научне области **етнологија и антропологија**, у оквиру ширег поља друштвено-хуманистичких наука.

Према приложеном рукопису, рукопис дисертације обухвата укупно **261 страну**, укључујући насловне стране, захвалницу, сажетак на српском и енглеском језику, садржај, основни текст, литературу, изворе, интернет изворе и биографију кандидаткиње. Основни текст је организован у пет главних целина: **Увод, Теоријски оквир, Методолошки оквир, Презентација и анализа грађе и Закључак**, уз обимну библиографску и изворну апаратуру. Библиографски апарат рукописа дисертације је развијен, разноврстан и показује добро познавање релевантне домаће и међународне литературе из медицинске антропологије, антропологије државе, студија постсоцијализма, студија јавних политика и сродних области.

Из самог рукописа дисертације јасно се види да кандидаткиња поседује зрелост у формулисању научног проблема, сигурност у коришћењу теоријске литературе и способност за самостално вођење сложеног квалитативног истраживања. Посебну вредност рада представља чињеница да је истраживачки проблем изграђен на дуготрајном и доследном истраживачком интересовању, а не на пригодно изабраној теми. У рукопису дисертације кандидаткиња показује висок степен научне оспособљености, као и способност да обједини рефлексивност, емпиријску осетљивост и аналитичку дисциплину, што дисертацију чини и методолошки узорном.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет дисертације је **живот особа са дијабетесом у Србији и Хрватској**, посматран у односу између државе, здравствених институција и удружења грађана, у контексту постсоцијалистичких и неолибералних трансформација. Кандидаткиња полази од

становишта да се дијабетес не може разумети искључиво као медицинско стање, већ као друштвено, политички и институционално посредовано искуство, које укључује континуирани рад, преговарање са институцијама, стицање и размену знања, као и различите облике подршке, солидарности и самоорганизовања.

Циљ дисертације јесте да покаже на који начин друштвене промене у постсоцијалистичком контексту неолибералних трансформација утичу на промене здравствених система и, посредно, на животе појединаца и удружења грађана у области здравља. Истраживање је посебно усмерено на улогу удружења пацијената као посредничких актера између пацијената и државе, односно на анализу начина на који се одговорност за бригу о здрављу било премешта, било распоређује и затим усаглашава између институција, удружења, породица и самих пацијената, уз одређени утицај академског дискурса.

Оригиналноост дисертације огледа се у неколико међусобно повезаних равни. Најпре, реч је о теми која у регионалном контексту није била систематски и компаративно обрађена у оквирима етнологије и антропологије. Поређење Србије и Хрватске омогућило је кандидаткињи да из заједничког југословенског и социјалистичког наслеђа, али различитих постсоцијалистичких институционалних и политичких путања, изведе аналитички продуктиван увид у различите облике односа државе, здравственог система и цивилног друштва. Затим, дисертација не користи теоријске појмове само као већ готов инструментаријум, већ их проверава и преобликује у сусрету са теренским материјалом, што је посебно видљиво у разради појмова биосоцијалности, биосолидарности и рада самих пацијената. Најзад, рад има и шири значај за развој научне мисли, јер показује да се питања јавног здравља, државе, грађанског удруживања и свакодневице хроничности морају разматрати у заједничком аналитичком оквиру.

Комисија оцењује да је реч о оригинално замишљеној и доследно изведеној научној студији, значајној како за медицинску антропологију, тако и за шире разумевање савремених друштвених трансформација у постсоцијалистичким друштвима.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Кандидаткиња је у уводном делу рада формулисала четири основне хипотезе, које су у дисертацији имале јасну истраживачку функцију и које су доследно проверене на емпиријском материјалу.

Прва хипотеза полазила је од тога да у постсоцијалистичком неолибералном контексту долази до смањивања државне бриге о здрављу и пребацивања одговорности за лечење и одржавање здравља на појединце, при чему удружења грађана имају двојаку улогу: истовремено преузимају неке функције система и врше притисак на њега ради побољшања услова лечења. На основу укупне аргументације дисертације, ова хипотеза је **потврђена**. Резултати јасно показују да управљање дијабетесом укључује интензиван административни и организациони рад пацијената, да удружења имају кључну улогу у информисању, подршци и посредовању, али и да се њихова позиција не може свести ни на просту компензацију државног повлачења нити на чисти облик отпора, већ на амбивалентну и истовремено структурно важну улогу.

Друга хипотеза полазила је од претпоставке да су савремена удружења истовремено резултат самоорганизовања пацијената и резултат пребацивања одговорности са државних институција на појединце. И ова хипотеза је у дисертацији **потврђена**. Анализа живота два удружења, њихових активности, облика финансирања, волонтерског рада и односа према здравственом систему показује да су она настала и опстају управо на раскршћу потребе за колективном подршком, дефицита институционалне бриге и активистичког настојања да се промени положај особа са дијабетесом.

Трећа хипотеза односила се на то да пацијенти са хроничним болестима у савременом капиталистичком контексту стварају нове облике заједништва и интерперсоналних односа који се могу подвести под концепте биосоцијалности и биосолидарности, описане у литаретури, а који нису ограничени националним границама. Ова хипотеза је такође **потврђена**, али не механички и редуccionистички. Напротив, једна од вредности дисертације јесте у томе што показује да су биосоцијалност и биосолидарност крхки, ситуациони и свакодневно одржавани облици заједништва, који не постоје као готове структуре, већ као динамичне и променљиве праксе бриге и размене знања. У том смислу, кандидаткиња није само потврдила хипотезу, већ ју је и значајно теоријски продубила.

Четврта хипотеза тичала се активиста и волонтера са дијабетесом, односно претпоставке да они нису отуђени од свог тела, већ активно преговарају о својој позицији пацијента у савременом друштву. И ова хипотеза је у основи **потврђена**. Дисертација показује да пацијенти нису пасивни примаоци медицинских препорука, већ делатни актери који организују свој живот, учествују у раду удружења, стичу експертизу, улазе у односе посредовања и настоје да утичу на институционалне услове сопственог лечења и живота.

Посебно треба нагласити да кандидаткиња није хипотезе третирала догматски, већ их је провером на теренском материјалу прецизирала, продубила и учинила аналитички сложенијим. У целини гледано, хипотезе нису остале на нивоу формалне аналитичке теме од истраживачког протока, већ су послужиле као продуктиван оквир за анализу која их је превазишла.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Дисертација је композиционо јасна и унутрашње добро организована. Садржај није само формално „распоређен“, већ прати поступно развијање аргумента од уводног и проблемског оквира, преко теоријске и методолошке разраде, до емпиријске анализе и синтезе у закључку.

У **уводном поглављу** кандидаткиња образлаже тему, дефинише предмет истраживања, формулише главно истраживачко питање, подциљеве и хипотезе, те објашњава зашто су Србија и Хрватска изабране као упоредиви, али не и истоветни контексти. Посебно је значајно то што увод не остаје на апстрактном нивоу, већ рефлексивно показује како је истраживачки проблем настао из додира личног искуства, теренске радозналости и научног интересовања. Тиме је кандидаткиња успоставила истраживачку позицију која је истовремено рефлексивна и аналитички контролисана, што је идеал усавременој антрополошкој методологији, и захваљујући чему је касније и написала своје дело.

Теоријски оквир јесте обиман, мада пажљиво разрађен. Он почиње кратком историјом медицинске антропологије, потом доноси историјски и биомедицински преглед

дијабетеса, преглед антрополошких истраживања дијабетеса, а затим уводи шири оквир неолибералних трансформација државог здравственог сектора и политика у домену јавног здравља. У завршном делу теоријског поглавља разматрају се појмови биолошког грађанства, биосоцијалности и биосолидарности у светлу предстојећих налаза конкретног истраживања. Ово поглавље је важно јер дисертацију јасно смешта у савремене расправе медицинске антропологије и сродних дисциплина. Ваљно је истажи и да кандидаткиња литературу користи продуктивно, а не декларативно. Веома је мали број цитата ауторитета, пригодних цитата и других појава типичних за савремено академско писање.

Методолошки оквир посвећен је одабиру терена и учесника, начину спровођења истраживања, ограничењима истраживања, позицији истраживачице и квалитету извора. У овом поглављу кандидаткиња показује висок степен методолошке зрелости: јасно образлаже зашто је етнографски приступ најпримеренији предмету, на који начин су одабрани саговорници и како су коришћене различите технике прикупљања грађе. Посебно је значајна рефлексивна позиција о сопственој позицији, будући да кандидаткиња и сама живи са дијабетесом и има активистичко искуство у једном од удружења. Управо зато ово поглавље представља један од методолошки најзрелијих делова рада.

Најобимнији део рада чини **четврто поглавље**, посвећено презентацији и анализи грађе. Оно је подељено на више важних целина. Најпре се реконструише шири историјски оквир кроз разматрање здравства и дијабетеса у СФРЈ, а затим се анализирају удружења за дијабетес током социјалистичког периода и након распада заједничке државе. Потом се разматрају промене у здравственим институцијама, законима и политикама у Србији и Хрватској, што омогућава да се свакодневица људи са дијабетесом сагледа не као искључиво културно, нити индивидуално искуство, већ као производ конкретних институционалних услова, чиме се социјални, политички, економски и културни аспекти истраживане проблематике обједињују на највишем нивоу. У следећим потпоглављима кандидаткиња анализира „живот два удружења“, њихове активности, пројектну и волонтерску логику, облике јавног деловања, као и различите аспекте биосоцијалности и биосолидарности. На крају, кроз анализу свакодневног рада пацијената, преговарања за добијање терапија и помагала, проблема инклузивности и свакодневних

административних пракси, кандидаткиња показује како се велике друштвене и институционалне трансформације утискују у конкретан живот људи.

У **закључном поглављу** сумирају се главни налази и разматрају њихове шире импликације за медицинску антропологију, студије постсоцијализма и разумевање савремених облика солидарности и удруживања у области хроничних болести. Из укупне конструкције рада јасно је да закључак није формално препричавање претходног текста, већ синтеза која резултате враћа на општији теоријски ниво, од глобалног а не само регионалног значаја.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Дисертација је донела значајне и јасно препознатљиве резултате. Пре свега, кандидаткиња је убедљиво показала да се живот са дијабетесом не може разумети као искључиво медицинска пракса, већ као комплексно поље рада, бриге, усаглашавања и институционалног сналажења. Један од најважнијих резултата рада јесте у томе што управљање дијабетесом представља не само питање терапије, него и интензиван административни, организациони и емоционални рад пацијената, који остаје углавном невидљив у институционалним и јавним представама о болести.

Други значајан резултат јесте анализа кључне, али амбивалентне улоге удружења грађана. Дисертација показује да удружења пацијената имају централно место у процесима информисања, подршке и посредовања између пацијената и институција, али истовремено указује да њихово деловање није једнозначно. Она доприноси функционисању система преузимањем дела одговорности, а истовремено га критикују и настоје да га промене. Ова двојност је један од највреднијих научних увида рада, јер избегава и нормативно идеализовање цивилног друштва и једноставну критику повлачења државе.

Трећи важан резултат односи се на биосоцијалност и биосолидарност. Кандидаткиња не остаје на нивоу школског преузимања постојећих теоријских дефиниција, већ на основу теренског материјала показује да су ови облици заједништва крхки, ситуациони, временски ограничени и зависни од конкретних пракси (брига,

поверење, учешће кроз идентификацију у креирању заједнице и сл.). На тај начин дисертација даје конкретан допринос даљој теоријској разради ових појмова, посебно у постсоцијалистичким друштвима и у контексту хроничних болести.

Четврти допринос је компаративни. Поређењем Србије и Хрватске, дисертација показује како слично историјско полазиште може довести до различитих институционалних и друштвених исхода, и како се ти исходи одражавају на положај пацијената, улогу удружења и доступност подршке. Ово поређење је аналитички продуктивно и омогућава да се избегну локализам, партикуларизам и регионализам с једне, и исувише општа, неконтекстуализована тумачења, с друге.

Пети, шири научни допринос, огледа се у томе што рад показује да се трансформације здравствених система не одвијају само на нивоу институција и прописа, већ дубоко прожимају свакодневне односе, искуства и праксе људи са хроничним болестима, чиме се дисертација и на нивоу налаза уклапа у глобални програм медицинске антропологије, антропологије здравља и квалитета живота, и антропологиј јавних политика. Осим тога, налази су релевантни и за антропологију државе, студије цивилног друштва, истраживања јавних политика, студије постсоцијализма и шире.

Комисија оцењује да је научни допринос дисертације конкретан, вишеслојан и јасно видљив: емпиријски, теоријски, компаративни и методолошки.

6. Закључак

На основу увида у завршену докторску дисертацију кандидаткиње Јелисавете А. Фотић, Комисија констатује да је дисертација урађена у свему према одобреној пријави, да представља оригинално и самостално научно дело, те да су се стекли сви услови за њену јавну одбрану. Дисертација је методолошки промишљена, теоријски утемељена, емпиријски богата и аналитички убедљива. Кандидаткиња је показала да уме да одабере релевантан научни проблем, да га смести у шири друштвени и теоријски оквир, да спроведе дуготрајно и сложено етнографско истраживање и да добијене резултате синтетички у студију која даје препознатљив научни допринос. Посебно треба нагласити да закључци дисертације имају и научни и шири друштвени смисао. Они показују да се

живот са хроничном болешћу не може разумети без анализе посредничких форми бриге, удруживања, знања и свакодневног рада пацијената, као и да однос између државе и грађана у области здравља треба проучавати кроз конкретне праксе, а не само кроз институционалне декларације. Управо у томе лежи трајнија вредност овог рада.

Имајући све наведено у виду, Комисија предлаже да се завршена докторска дисертација кандидаткиње **Јелисавете А. Фотић** „**Живот особа са дијабетесом између државе и удружења грађана: упоредно истраживање у Србији и Хрватској**“ прихвати и упути у поступак јавне одбране.

У Београду

21.04.2026.

проф. др Милош Миленковић

доц. др Невена Милановић Минић

др Љиљана Пантовић, научна сарадница
Институт за филозофију и друштвену теорију
Универзитета у Београду

ПРИЛОГ

ЛИТЕРАТУРА КОРИШЋЕНА ПРИ ИЗРАДИ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Abdoli, Samereh, et al. 2020. „New insights into diabetes burnout and its distinction from diabetes distress and depressive symptoms: A qualitative study”. *Diabetes Research and Clinical Practice* 169, 108446. doi: [10.1016/j.diabres.2020.108446](https://doi.org/10.1016/j.diabres.2020.108446)
2. Adams, Tony E., Stacy Holman Jones and Carolyn Ellis. 2015. *Autoethnography*. New York: Oxford University Press.
3. Adams, Tony E., Stacy Holman Jones and Carolyn Ellis. 2017. „Autoethnography.” In *The International Encyclopedia of Communication Research Methods*, 1–11. New York: John Wiley & Sons, Inc.
4. Adžić, Sofija and Jasminka Adžić. 2013. „Transition of the Health Care System and Sustainable Economy - Case Study for Serbia.” *American Journal of Public Health Research* 1 (1), 1–9.
5. Agardh, Emilie, Peter Alleback, Johan Hallqvist, Tahereh Moradi and Anna Sidorchuk. 2011. „Type 2 diabetes incidence and socio-economic position: a systematic review and meta-analysis.” *International journal of epidemiology* 40 (3), 804–818. doi:10.1093/ije/dyr029
6. Alexandrakis, Othon. 2001. „Medical Anthropology: The Development of the Field”. *The University of Western Ontario Journal of Anthropology* 9 (1), 73–77.
7. American Diabetes Association. 2021. „6. Glycemic Targets” *Standards of Medical Care in Diabetes—2021*. *Diabetes Care* 44 (S1), S73–S84. <https://doi.org/10.2337/dc21-S006>
8. Antonijević, Dragana. 2009. „Poraženi od sistema: struktura i značenje ličnih priča o gubitnicima hibridne tranzicije”. *Etnoantropološki problemi* 4 (3), 47–65. <https://doi.org/10.21301/eap.v4i3.3>
9. Arsenijevic, Jelena, Milena Pavlova, and Wim Groot. 2013. „Measuring the catastrophic and impoverishing effect of household health care spending in Serbia.” *Social Science and Medicine* 78 (1), 17–25. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2012.11.014>
10. Arsenijevic, Jelena, Milena Pavlova, and Wim Groot. 2015. „Out-of-pocket payments for health care in Serbia”. *Health Policy* 119 (10), 1366–1374. <https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2015.07.005>
11. Babacanli, ALEN, et al. 2016. „Zadovoljstvo mladih liječnika u Republici Hrvatskoj: idemo li u pravom smjeru?” *Liječnički vjesnik* 138 (7-8), 179–188.
12. Babović, Marija i Slobodan Cvejić. 2002. „Strategije opstanka domaćinstava u Srbiji.” *Sociologija* XLIV (2), 97–126.
13. Baer, Hans A. 2001. *Biomedicine and Alternative Healing Systems in America. Issues of Class, Race, and Gender*. Madison: University of Wisconsin Press.
14. Baer, Hans A., Singer, Merrill and Ida Susser. 2003. *Medical Anthropology and the World System*. Westport: Praeger.

15. Barath, Arpad, Drago Droždek, Živko Kulčar, Slobodan Lang i Ante Zimolo. 1979. „Samozaštita bolesnika u suvremenom zdravstvu”. *Liječnički vjesnik* 7, 445–451.
16. Bartlett, Will. 2010. „Creating functioning market economies: aid effectiveness, policy transfer and advocacy coalitions in the Western Balkans.” In *Western Balkans' Accession to the European Union: Political and Economic Challenges*, eds. Cerović, Božidar and Uvalić, Milica. Belgrade: Faculty of Economics of the University of Belgrade.
17. Bartlett, Will, Jadranka Božikov and Bernd Rechel. 2012. „Health Reforms in South East Europe: An Introduction” In *Health Reforms in South East Europe. New Perspectives on South-East Europe Series*, eds. Bartlett W., Božikov J., Rechel B., 3–30. London: Palgrave Macmillan.
18. Basu, Sanjay, David Stuckler, Martin McKee and Gauden Galea. 2013. „Nutritional determinants of worldwide diabetes: an econometric study of food markets and diabetes prevalence in 173 countries.” *Public health nutrition* 16 (1), 179–186. doi:10.1017/S1368980012002881
19. Battelino, Tadej, et al. 2019. „Clinical Targets for Continuous Glucose Monitoring Data Interpretation: Recommendations From the International Consensus on Time in Range”. *Diabetes Care* 42 (8), 1593–1603. <https://doi.org/10.2337/dci19-0028>
20. Baum, Fran E., et al. 2009. „Changes Not for the Fainthearted: Reorienting Health Care Systems Toward Health Equity Through Action on the Social Determinants of Health” *American Journal of Public Health* 99, 1967–1974. doi:10.2105/AJPH.2008.154856
21. Bazylevych, Maryna. 2009. „Who is Responsible for Our Health? Changing Concepts of State and the Individual in Post-Soviet Ukraine”. *Anthropology of East Europe Review* 27 (1), 65–75.
22. Beaven, Donald Ward. 1983. „Diabetes services in Yugoslavia”. *British medical journal* 287, (6396), 894–895. <https://doi.org/10.1136/bmj.287.6396.894>
23. Beck, Ulrich. 1986. *Risk Society: Towards a New Modernity*. London: Sage. (Prevod na engleski 1992.)
24. Belicza, Biserka, Petra Krčmar i Diana Hočevnar. 1999. „Šećerna bolest u Hrvatskoj: povijesni pregled.” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, 403–411. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
25. Bell, Marissa. 2012. „Croatia's neoliberal trajectory: the applicability of variegated neoliberalism in the Croatian postsocialist context.” *Middle States Geographer* 45, 1–9.
26. Бељић Живковић, Теодора. 2023. *Модели унапређења организације и практичног рада у области дијабетолошке здравствене заштите у домовима здравља у Београду*. Београд: Градски завод за јавно здравље Београд.
27. Bennett, Jeffrey A. *Managing Diabetes: The Cultural Politics of Disease*. New York: New York University Press, 2019.
28. Berend, Ivan. 2001. *Centralna i Istočna Evropa 1944–1993*. Podgorica: CID.
29. Bharadwaj, Aditya. 2007. „Biosociality and biocrossings: encounters with assisted conception and embryonic stem cells in India”. In *Biosocialities, Genetics and the Social*

- Sciences. Making Biologies and Identities*, eds. Sahra Gibbon and Carlos Novas, 98–116. London: Routledge.
30. Biehl, Joao. 2007. *Will to Live: AIDS Therapies and the Politics of Survival*. Princeton: Princeton University Press.
  31. Biehl, Joao. 2013. *Vita: Life in a Zone of Social Abandonment*. Berkeley: University of California.
  32. Biehl, Joao and Adriana Petryna. 2013. „Critical Global Health”. In *When People come First*. Princeton: Princeton University Press.
  33. Bijelić, Ante. 1963. „Dječji dijabetes u socijalističkoj republici Hrvatskoj u proteklih deset godina”. *Liječnički vjesnik* 85, 965–971.
  34. Biti, Ozren. 2011a. *Nadzor nad tijelom u vrhunskom sportu. Kulturalnostudijski i kulturalnoteorijski aspekti*, doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet u Zagrebu.
  35. Biti, Ozren. 2011b. „Sport, tijelo i kultura rizika”. *Zarez* 319, 10–11.
  36. Biti, Ozren. 2012a. „Nadzor nad tijelom: fukoovski pristup sportu”. *Metodički ogledi* 19 (1), 37–58.
  37. Biti, Ozren. 2012b. „Nadzor nad tijelom: vrhunski sport iz kulturološke perspektive”. *Etnološka tribina* 43, 161–164.
  38. Biti, Ozren. 2017. „Sport - tijelo - igra”. U *Tijelo u hrvatskome jeziku, književnosti i kulturi*, zbornik radova 45. seminara Zagrebačke slavističke škole. Zagreb: FF Press; Zagrebačka slavistička škola, 27–44.
  39. Biti, Ozren, Petar Bagarić, Tanja Bukovčan, Lada Čale Feldman, Ajla Demiragić, Suzana Marjanić, Mojca Ramšak, Bojan Žikić. 2011. „Rasprava: Kamo s tijelom? Od kartezijskog nasljeđa do studija tijela”. *Etnološka tribina* 41 (34), 7–45.
  40. Biti, Ozren i Škokić, Tea. 2017. „Problemi i izazovi humanistike: uvodno o stranputicama.” U *Stranputice humanistike*, ur. Bagarić, P., Biti, O., Škokić, T., 7–20. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.
  41. Bjegović-Mikanović, Vesna, et al. 2019. *Serbia: Health system review. Health Systems in Transition*. Copenhagen: WHO.
  42. Bommer, Christian, et al. 2017. „The global economic burden of diabetes in adults aged 20-79 years: a cost-of-illness study”. *The lancet. Diabetes & endocrinology* 5 (6), 423–430. [https://doi.org/10.1016/S2213-8587\(17\)30097-9](https://doi.org/10.1016/S2213-8587(17)30097-9)
  43. Bonsembiante, Luisa, Targher, Giovanni and Claudio Maffei. 2021. „Type 2 Diabetes and Dietary Carbohydrate Intake of Adolescents and Young Adults: What Is the Impact of Different Choices?” *Nutrients* 13, 3344. [doi:10.3390/nu13103344](https://doi.org/10.3390/nu13103344)
  44. Borkman, Thomasina. 1976. „Experiential Knowledge: A New Concept for the Analysis of Self-Help Groups.” *Social Service Review* 50 (3), 445–456.
  45. Borkman, Thomasina and Carol Munn-Giddings. 2008. „Self-help groups challenge health care systems in the US and UK.” In *Patients, Consumers and Civil Society*, eds. Susan M. Chambre and Melinda Goldner, 127–150. Stanford: JAI Press.

46. Boughton, Charlotte K. and Roman Hovorka. 2021. „New closed-loop insulin systems”. *Diabetologia* 64 (5), 1007–1015. doi: 10.1007/s00125-021-05391-w
47. Bradley, Candice. 1997. „Doing Fieldwork with Diabetes”. *Cultural Anthropology Methods* 9 (2).
48. Bradley, Bridget. 2019. *Biosocial Journeys: Care and Community in Experiences of Body-Focused Repetitive Behaviours*. PhD Dissertation. Edinburgh: University of Edinburgh.
49. Bradley, Bridget. 2021. „From biosociality to biosolidarity: the looping effects of finding and forming social networks for body-focused repetitive behaviours”. *Anthropology & Medicine* 28 (4), 543–557.
50. Brenner, Neil and Nik Theodore. 2002. „Cities and the Geographies of Actually Existing Neoliberalism.” *Antipode* 34 (3), 349–379.
51. Britten, Nicky and Kath Maguire. 2016. „Lay knowledge, social movements and the use of medicines: Personal reflections.” *Health* 20 (2), 77–93. doi:10.1177/1363459315619021
52. Brković, Čarna. 2012. „Potraga za vezama kao konstitutivni element biološkog aspekta državljanstva u bosanskom gradu na granici.” *Antropologija* 12 (2), 123–144.
53. Brković, Čarna. 2017. *Managing Ambiguity: How Clientelism, Citizenship, and Power Shape Personhood in Bosnia and Herzegovina*. New York: Berghahn Books.
54. Брковић, Чарна. 2017. „Локална заједница и етичко држављанство: неолибералне реконфигурације социјалне заштите.” *Гласник Етнографског института САНУ* LXV (1), 81–96.
55. Browne, Jessica L., Ventura, Adriana, Mosely, Kylie & Speight, Jane. 2013. „‘I call it the blame and shame disease’: A qualitative study about perceptions of social stigma surrounding type 2 diabetes”. *British Medical Journal Open* 3 (11), <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2013-003384>
56. Browne, Jessica L., Ventura, Adriana, Mosely, Kylie & Speight, Jane. 2014. „‘I’m not a druggie, I’m just a diabetic’: A qualitative study of stigma from the perspective of adults with type 1 diabetes”. *British Medical Journal Open* 4 (7), 1–10. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2014-005625>
57. Broz, Tanja i Sandra Švaljek. 2014. „Financiranje zdravstva u Hrvatskoj: od reforme do reforme.” U *O Zdravstvu iz ekonomske perspektive*, ur. Maja Vehovec, 51–75. Zagreb: Ekonomski institut.
58. Bukovčan Žufika, Tanja. 2003. „Narodna medicina kao predmet etnologije.” *Studia ethnologica Croatica* 14/15 (1), 145–169. <https://hrcak.srce.hr/47760>
59. Bukovčan, Tanja. 2006. „’Zdravo je biti amerikanac’: rana hrvatska imigracija u SAD, prakse na otoku Ellis i stvaranje hrvatske dijaspore.” *Etnološka tribina* 36 (29), 71–89. <https://hrcak.srce.hr/27538>

60. Bukovčan, Tanja. 2008a. „Želim odabrati koga ću voljeti i kamo ići na liječenje” – aktivizam u istraživanju komplementarne i alternativne medicine u Hrvatskoj.” *Etnološka istraživanja* 12/13, 63–76. <https://hrcak.srce.hr/36970>
61. Bukovčan, Tanja. 2008b. „Medical Pluralism in Post-socialist Croatia - from Ethnography to Activism”. At *9th SIEF Congress: Transcending European Heritages - Liberating Ethnological Imagination*, June 16-20 2008. Derry, Northern Ireland.
62. Bukovčan, Tanja. 2010a. „Medicina u kandžama etnologije: mala regionalna povijest transformacije tradicijske medicine u medicinsku antropologiju.” *Studia ethnologica Croatica* 22 (1), 215–235. <https://hrcak.srce.hr/62250>
63. Bukovčan, Tanja. 2010b. „Nije za one slabih živaca – pitanja etičnog i moralnog relativizma u medicinskim etnografijama.” *Etnološka tribina* 40 (33), 45–56. <https://hrcak.srce.hr/63176>
64. Bukovčan, Tanja. 2012. „Money for something – a shift in medical systems in Croatia”. At *Health in Transition. Ethnographies of Bio-medicine in Post-socialist Europe*, 7-8 June 2012. Bucharest, Romania.
65. Bukovčan, Tanja. 2013. „Through an hourglass. Re-thinking Ethnography of the Relationship between Biomedicine and Complementary and Alternative Medicine in Croatia.” *Etnološka tribina* 43 (36), 90–98. <https://hrcak.srce.hr/111901>
66. Bukovčan, Tanja. 2019. *Antropologija medicinskih sustava*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju.
67. Bukovčan, Tanja. 2022. „Expensive Health: Health-seeking Behaviours in Diversified Medical Markets”. *Ethnologia Europaea* 52 (2), 1–18. <https://doi.org/10.16995/ee.3331>
68. Bunkenborg, Mikkel. 2015. „The uneven seepage of science: Diabetes and biosociality in China.” *Health & Place* 39, 212–218. doi:10.1016/j.healthplace.2015.02.015
69. Burchell, Graham. 1993. „Liberal Government and Techniques of the Self.” *Economy and Society* 22 (3), 267–282. doi: 10.1080/03085149300000018
70. Bury, Michael. 1982. „Chronic illness as biographical disruption”. *Sociology of Health & Illness* 4, 167–182. doi:10.1111/1467-9566.ep11339939
71. Camargo da Silva, Telma. 2015. „Tracing Identities through Interconnections: The Biological Body, Intersubjective Experiences and Narratives of Suffering.” *Vibrant: Virtual Brazilian Anthropology* 12 (1), 11–39. <https://doi.org/10.1590/1809-43412015v12n1p011>
72. Carruth, Lauren, Chard, S., Howard, H. A., Manderson, Lenore, Mendenhall, Emily, Vasquez, E., and E. Yates-Doerr. 2019. „Disaggregating diabetes: New subtypes, causes, and care.” *Medicine Anthropology Theory* 6 (4), 119–126.
73. Carruth, Lauren, and Emily Mendenhall. 2018. „Social aetiologies of type 2 diabetes.” *BMJ* 361, k 1795. doi:10.1136/bmj.k1795
74. Castel, Robert. 1991. „From dangerousness to risk.” In *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*, eds. G. Burchell, C. Gordon and P. Miller. Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf.

75. Cekić, Jovan i Miodjub Kičić. 1967. „Uvodna reč”. *Medicinska revija* 2, 3–4.
76. Cekić, Jovan i Dragoljub Urošević. 1967. „Organizacija zdravstvene zaštite bolesnika od dijabetesa u SR Srbiji”. *Medicinska revija* 2, 31–47.
77. Cohen, Lenard. 1997. „Embattled democracy: postcommunist Croatia in transition.” In *Politics, power, and the struggle for democracy in South-East Europe*, eds. Dawisha, Karen and Bruce Parrott. Cambridge: Cambridge University Press.
78. Coleman, E. Gabriella. 2010. „Ethnographic Approaches to Digital Media”. *Annual Review of Anthropology* 39 487–505.
79. Collier, Stephen J. 2011. *Post-Soviet Social. Neoliberalism, social modernity, biopolitics*. Princeton: Princeton University Press.
80. Collyer, Fran M., et al. 2015. „Healthcare choice: Bourdieu’s capital, habitus and field.” *Current Sociology* 63 (5), 685–699. <https://doi.org/10.1177/0011392115590082>
81. Coury, Joanne M. and Jasminka Despot Lučanin. 1996. „Mending the Social Safety Net after State Socialism: “Dobrobit” – One Nongovernmental Organization in Zagreb, Croatia.” *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 25 (3), 283–301. <https://doi.org/10.1177/0899764096253002>
82. Cradock, Gerald. 2007. „The Responsibility Dance.” *Childhood* 14 (2), 153–172.
83. Crawford, Robert. 1980. „Healthism and the Medicalization of Everyday Life”. *International Journal of Health Services* 10 (3), 365–388. doi:[10.2190/3H2H-3XJN-3KAY-G9NY](https://doi.org/10.2190/3H2H-3XJN-3KAY-G9NY)
84. Cruikshank, Barbara. 1997. „Revolutions Within: Self-Government and Self-Esteem.” In *The Foucault Effect: Studies in Governmentality*, eds. Graham Burchell, Colin Gordon and Peter Miller, 231–252. Chicago: University of Chicago Press.
85. Cruikshank, Barbara. 1999. *The Will to Empower: Democratic Citizens and Other Subjects*. Ithaca: Cornell University Press.
86. Csordas, Thomas J., ed. 1994. *Embodiment and experience. The existential ground of culture and self*. Cambridge: Cambridge University Press.
87. Cvejić, Slobodan i dr. 2010. *Socijalna isključenost u ruralnim oblastima Srbije*. Beograd: UNDP Srbija – Sektor za inkluzivni razvoj.
88. Čunović, Slavko. 1999. „Slavko Čunović (21.09.1928.)” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 69–74. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
89. Dedding, Christine. 2016. „Children with Diabetes.” In *The Routledge handbook of Medical Anthropology*, eds. Lenore Manderson, Elizabeth Cartwright and Anita Hardon, 22–26. New York: Routledge.
90. De Ridder, Francesca, den Brinker, Marieke and Christophe De Block. 2019. „The road from intermittently scanned glucose monitoring to hybrid closed-loop systems: Part A. Keys to success: subject profiles, choice of systems, education”. *Therapeutic Advances in Endocrinology and Metabolism* 10, 1–17. doi:[10.1177/2042018819865399](https://doi.org/10.1177/2042018819865399)

91. Devečerski, Miloje. 1989. „Organizacija antidijabetesne službe u Jugoslaviji”. *Ishrana, fizička aktivnost i zdravlje: časopis za socijalno-medicinska pitanja i zdravstveno prosvjećivanje* 12-13, 10–13.
92. DeWalt, Kathleen Musante and Billie R. DeWalt. 2011. *Participant Observation: A Guide for Fieldworkers*, 2nd ed. Lanham: Rowman & Littlefield.
93. Diem, Peter, Pierre Henri Ducluzeau and Jacques J. Scheen. 2021. „The discovery of insulin”. *Diabetes Epidemiology and Management* 5, 100049.
94. Dilger, Hansjörg, Huschke, Sussan and Dominik Mattes. 2015. „Ethics, Epistemology, and Engagement: Encountering Values in Medical Anthropology”. *Medical Anthropology: Cross-Cultural Studies in Health and Illness* 34 (1), 1–10. doi:10.1080/01459740.2014.960565
95. Dill, Ann and Joanne Coury. 2008. „Forging a New Commons: Self-Help Associations in Slovenia and Croatia”. *Patients, Consumers and Civil Society. Advances in Medical Sociology* 10, 247–271. doi:10.1016/S1057-6290(08)10012-2
96. Dill, Ann P. 2014. „Health Care and Disability NGOs in Croatia: State Relations, Privatization, and Professionalism in an Emerging Field”. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* 25 (5), 1192–1213.
97. Dimitrijević, Sergije. 1961. *Privredni razvitak Jugoslavije od 1918-1941 godine*. Beograd: Visoka škola političkih nauka, 1961.
98. Dimond, Rebecca, Andrew Bartlett and Jamie Lewis. 2015. „What binds biosociality? The collective effervescence of the parent-led conference”. *Social Science And Medicine* 126, 1–8.
99. Douglas Mary. 2002. „Foreword: no free gifts”. In Marcel Mauss, *The Gift*. London: Routledge, ix–xxiii.
100. do Valle, Carlos Guilherme and Sahra Gibbon. 2015. „Health/Illness, biosocialities and culture”. Introduction. Dossier. *Vibrant* 12 (1), 67–74.
101. Dražić, Mensura. 1999. „Mensura Dražić (14.12.1937.).” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 92–95. Zagreb: Nakladni zavod Globus
102. Dreyfus, Hubert L. and Paul Rabinow. 1982. *Michel Foucault: Beyond Structuralism and Hermeneutics*, 2nd ed. Chicago: The University of Chicago Press.
103. Dugac, Željko. 2005. *Protiv bolesti i neznanja: Rockefellerova fondacija u međuratnoj Jugoslaviji*. Zagreb: Srednja Europa.
104. Dugac, Željko. 2010. *Kako biti čist i zdrav: Zdravstveno prosvjećivanje u međuratnoj Hrvatskoj*. Zagreb: Srednja Europa.
105. Dugac, Željko. 2015. *O sestrama siromašnima i bolesnima: Slike socijalne i zdravstvene povijesti međuratnog Zagreba*. Zagreb: Srednja Europa.
106. Durlević, Zoran. 2013. „Razvoj zdravstvene delatnosti u drugoj Jugoslaviji od 1944. do 1991. godine”. *Naučni časopis urgentne medicine HALO* 194, 19 (2), 78–89.

107. Duvnjak, Branka. 1999. „Branka Duvnjak (13.12.1957.)” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 103–110. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
108. Dwyer, Sonya Corbin and Jennifer L. Buckle. 2009. „The Space Between: On Being an Insider-Outsider in Qualitative Research”. *International Journal of Qualitative Methods* 8 (1), 54–63. <https://doi.org/10.1177/160940690900800105>
109. Đorđević, Vladan. 1872. *Narodna medicina u Srba*. Novi Sad: Srpska narodna zadružna štamparija.
110. Ђукановић, Љубица. 2016. „Девичерски, Милоје”. У *Биографије дугогодишњих чланова академије медицинских наука Српског лекарског друштва*, 84. Београд: Академија медицинских наука Српског лекарског друштва.
111. Đurić, Dušan. 1964a. „Socijalno-ekonomski aspekti šećerne bolesti”. U *Zbornik radova prvog stručnog sastanka endokrinologa Jugoslavije održanog od 4—6. decembra 1963. godine*, 11–16. Beograd: Obod.
112. Đurić, Dušan. 1964b. „Organizacija zdravstvene zaštite dijabetičara”. U *Zbornik radova prvog stručnog sastanka endokrinologa Jugoslavije održanog od 4—6. decembra 1963. godine*, 17–24. Beograd: Obod.
113. Đurić, Dušan. 1967. „Šećerna bolest – javno zdravstveni problem naše zemlje”. *Medicinska revija* 2, 5–9.
114. Đurić, Predrag. 2021. *Na šta mislimo kada kažemo...Novi zdravstveni sistem*. Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju Univerzitet u Beogradu; Institut za demokratski angažman jugoistočne Evrope.
115. Džakula, Aleksandar, Šogorić, Selma and Luka Vončina. 2012. „Decentralization in Croatia’s Health System” In *Health Reforms in South East Europe. New Perspectives on South-East Europe Series*, eds- Bartlett W., Božikov J., Rechel B., 64–75. London: Palgrave Macmillan.
116. Džakula, Aleksandar i dr. 2017. „Are Andrija Štampar's principles gone - forever and ever?” *Croatian Medical Journal* 58 (5), 372–376. doi:10.3325/cmj.2017.58.372
117. Džakula Aleksandar, et al. 2021. *Croatia: Health system review. Health Systems in Transition*. Copenhagen: WHO.
118. England, Kim and Kevin Ward. 2007. *Neoliberalization : states, networks, peoples*, eds. Kim England and Kevin Ward, 1–22. Malden, MA: Blackwell Publishing Ltd.
119. Erdei, Ildiko. 2007. „Dimenzije ekonomije: prilog promišljanju privatizacije kao socio-kulturne transformacije.” U *Antropologija postsocijalizma*, ur. Vladimir Ribić, 76–127. Beograd: Srpski genealoški centar, Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu.
120. Erdei, Ildiko. 2011. „What’s in a Beer? Cultures That Interact in Brewery Privatization”. *Etnoantropološki Problemi Issues in Ethnology and Anthropology* 6 (1), 57–85. <https://doi.org/10.21301/eap.v6i1.2>

121. Erdei, Ildiko. 2018. *Čekajući Ikeu*. Beograd: Evoluta.
122. Farmer, Paul. 1992. *AIDS and Accusation: Haiti and the Geography of Blame*. Berkeley: University of California Press.
123. Farmer, Paul. 1999. *Infections and Inequalities: The Modern Plagues*. Berkeley: University of California Press.
124. Fassin, Didier. 2001. „The Biopolitics of Otherness: Undocumented Foreigners and Racial Discrimination in French Public Debate.” *Anthropology Today* 17 (1), 3–7.
125. Fassin, Didier. 2007. *When Bodies Remember. Experiences and Politics of AIDS in South Africa*. Berkeley: University of California Press.
126. Fassin, Didier. 2009. „Another Politics of Life is Possible.” *Theory, Culture & Society* 26 (5), 44–60. <https://doi.org/10.1177/0263276409106349>
127. Fassin, Didier. 2011. *Humanitarian Reason: A Moral History of the Present*. Berkeley: University of California Press.
128. Federici, Silvia. 2012. *Revolution at Point Zero: Housework, Reproduction, and Feminist Struggle*. New York: PM Press.
129. Feher, Michel. 2009. „Self-Appreciation; or, The Aspirations of Human Capital.” *Public Culture* 21 (1), 21–42. doi: 10.1215/08992363-2008-019
130. Ferguson, James. 2010. „The Uses of Neoliberalism.” *Antipode* 41(Supplement s1), 166–184. doi:10.1111/j.1467-8330.2009.00721.x
131. Ferzacca, Steve. 2012. „Diabetes and Culture.” *Annual Review of Anthropology* 41 (1), 411–426. doi:[10.1146/ANNUREV-ANTHRO-081309-145806](https://doi.org/10.1146/ANNUREV-ANTHRO-081309-145806)
132. Филимоновић, Драгиша и Слободан Миленковић. 1988. „Значај здравствене заштите за развој друштва и привреде и однос друштва према здравству”. *X Конгрес лекара СР Србије*. Зборник радова 1. Београд: Галеника.
133. Fotic, Jelisaveta. 2020. „Stigma, Self-stigma and Resistance: Life Stories of people with Type 1 diabetes in Belgrade“. MA thesis. Budapest: Central European University. https://www.etd.ceu.edu/2020/fotic_jelisaveta.pdf
134. Fotić, Jelisaveta. 2021. *Mi i drugi. Borba protiv diskriminacije i drugih oblika stigme kod dijabetesa*. Stara Pazova: Dijabetološki savez Srbije.
135. Fotic, Jelisaveta. 2023. „Stari u Beogradu: Antropološka analiza kvaliteta života s tip 2 dijabetesom.” *Etnološko-antropološke sveske* 34 (23), 93–115.
136. Fotić, Jelisaveta. 2026. „Echoes in the Field: Confronting the Unexpected Deaths of Interlocutors in Medical Anthropology Research” *Worlds: Journal for Ethnology, Anthropology and Folkloristics* 4 (1), 90–105. doi.org/10.4312/svetovi.4.1.90-105
137. Foucault, Michel. 1981. *The History of Sexuality*. Harmondsworth: Penguin.
138. Foucault, Michel. 2008. *The Birth of Biopolitics: Lectures at the Collège de France, 1978–1979*, ed. Michel Senellart. New York: Palgrave Macmillan.

139. Francis-Levin, Nina. 2025. „Pre-living cancer: Biosolidarity amongst young adult breast cancer (BRCA) gene carriers in the United States”. *General Anthropology* 31 (1-2), 14–18. <https://doi.org/10.1111/gena.12123>
140. Franičević, Vojmir. 1999. „Privatization in Croatia: legacies and context.” *East-European Economic* 37 (2), 5–54.
141. Franičević, Vojmir. 2011. „Croatia – Prolonged crisis with an uncertain ending.” In *Work Inequalities in the Crisis. Evidence from Europe*, ed. Vaughan-Whitehead, Daniel. Cheltenham: Edward Elgar and International Labour Office.
142. Franklin, Sarah. 2001. „Biologization Revisited: Kinship Theory in the Context of the New Biologies”. In *Relative Values. Reconfiguring Kinship Studies*, eds. Sarah Franklin & Susan McKinnon, 302–325. Durham: Duke University Press.
143. Fraser, Nancy. 2016. „Contradictions of Capital and Care”. *New Left Review* 100, 99–117. doi.org/10.64590/nt2
144. Friedner, Michele. 2010. „Biopower, Biosociality, and Community Formation: How Biopower Is Constitutive of the Deaf Community”. *Sign Language Studies* 10 (3), 336–347.
145. Fudge, Judy and Brenda Cossman. 2002. „Introduction: privatization, law, and the challenge to feminism”. In *Privatization, Law, and the Challenge to Feminism*, eds. Cossman, B., Fudge, J., 3–40. Toronto: University of Toronto Press.
146. Führer, Amand and Friederike Eichner. 2015. „Statistics and sovereignty: the workings of biopower in epidemiology.” *Global Health Action* 8 28262. doi:10.3402/gha.v8.28262
147. Galvin, Rose. 2002. „Disturbing notions of chronic illness and individual responsibility: towards a genealogy of morals.” *Health* 6 (2), 107–137.
148. Gershon, Ilana. 2011. „‘Neoliberal Agency.’” *Current Anthropology* 52 (4), 537–555. <https://doi.org/10.1086/660866>
149. Geršković, Leon. 1974. „Samoupravne interesne zajednice u socijalističkom samoupravnom društvu.” *Politička misao: časopis za političke znanosti* 11 (3), 3–15.
150. Gibbon, Sahra and Carlos Novas. 2007. „Introduction: biosocialities, genetics and the social sciences”. In *Biosocialities, Genetics and the Social Sciences. Making biologies and identities*, eds. Sahra Gibbon and Carlos Novas, 1–19. London: Routledge.
151. Glasgow, Sara and Ted Schreker. 2015. „The double burden of neoliberalism? Noncommunicable disease policies and the global political economy of risk.” *Health & Place* 34, 279–186.
152. Glickman, Dan, et al., eds. 2012. *Accelerating progress in obesity prevention: Solving the weight of the nation*. Washington, DC: National Academies Press for the Institute of Medicine.
153. Glasius, Marlies, David Lewis and Hakan Seckinelgin. 2005. „Exploring civil society internationally”. In *Exploring Civil Society. Political and cultural contexts*, eds. Glasius, M., Lewis, D. and H. Seckinelgin, 1–24. Oxon: Routledge.

154. Gledhill, John. 2007. „Neoliberalism.” In *A Companion to the Anthropology of Politics*, edited by David Nugent and Joan Vincent, 332–348. Oxford: Blackwell Publishing.
155. Goldstein, Daniel M. 2012. „Decolonialising „Actually Existing Neoliberalism”.” *Social Anthropology* 20 (3), 304–309.
156. Grošelj, Vid. 1958. „Osnovne smjernice za liječenje šećerne bolesti”. *Liječnički vjesnik* 11-12, 700–705.
157. Guell, Cornelia. 2011. „Candi(e)d Action: Biosocialities of Turkish Berliners Living with Diabetes.” *Medical Anthropology Quarterly* 25 (3), 377–394.
158. Hacking, Ian. 1996. „The looping effects of human kinds.” In *Causal Cognition: A Multidisciplinary Debate*, eds. Dan Sperber, David Premack, and Ann James Premack, Symposia of the Fyssen Foundation, 351–394. Oxford: Oxford Academic. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198524021.003.0012>
159. Hacking, Ian. 2006. „Genetics, Biosocial Groups & the Future of Identity.” *Daedalus* 135 (4), 81–95.
160. Hale, Charles R. 2001. „What is activist research?” *Social Science Research Council* 2, (1–2), 13–15.
161. Hann, Chris. 2003. „Civil Society: the Sickness, Not the Cure?”. *Social Evolution & History* 2 (2), 55–74.
162. Hann, Chris. 2005. „Introduction: political society and civil anthropology”. In *Civil society. Challenging western models*, eds. Hann, C. and E. Dunn. London: Routledge.
163. Hann, Chris. 2018. „Civil Society”. In *The International Encyclopedia of Anthropology*, ed. Hilary Callan, 1–3. New York: John Wiley & Sons.
164. Harvey, David. 2005. *A Brief History of Neoliberalism*. New York: Oxford.
165. Hawkins, Rebecca and Daniel Miller. 2024. „Introduction: health and care in the smartphone age.” In *An Anthropological Approach to mHealth*, eds. Hawkins, Rebecca, Joseph Awondo and Daniel Miller, 1–16. London: UCL Press.
166. Heinemann, Torsten. 2016. „Biological Citizenship”. In *Encyclopedia of Global Bioethics*, ed. Henk ten Have. Cham: Springer.
167. Heisler, Martin O. 2005. „Introduction—Changing Citizenship Theory and Practice: Comparative Perspectives in a Democratic Framework.” *Political Science & Politics* 38 (4), 667–671. doi:10.1017/s1049096505050316
168. Hilgers, Mathieu. 2011. „The Three Anthropological Approaches to Neoliberalism.” *International Social Science Journal* 61 (202), 351–364.
169. Hilgers, Mathieu. 2013. „Embodying Neoliberalism: Thoughts and Responses to Critics.” *Social Anthropology* 21 (1), 75–89.
170. Himmelstein, David U., Slobodan Lang and Steffie Woolhandler. 1984. „The Yugoslav Health System: Public Ownership and Local Control.” *Journal of Public Health Policy* 5 (3), 423–431. <https://doi.org/10.2307/3342166>

171. Himsforth, Harold P. 1936. „Diabetes Mellitus: Its Differentiation into Insulin-Sensitive and Insulin-Insensitive Types.” *The Lancet* 227 (5864), 127–130.
172. Højlund, Susanne. 2014. „Tasting Time: The Meaning of Sugar in Cuba. Contextualizing the Taste of Sweetness”. In *Sugar and Modernity in Latin America: Interdisciplinary Perspectives*, eds. Vinicius de Carvalho, Susanne Højlund, Per Bendix Jeppesen, and Karen-Margrethe Simonsen, 73–93. Aarhus: Aarhus University Press.
173. Hromadžić, Azra, et al. 2015. „Where were they until now?” Aging, care and abandonment in a Bosnian town”. *Etnološka Tribina* 45 (38), 3–57. doi:10.15378/1848-9540.2015.38.01
174. Hsu, Elisabeth and Caroline Potter. 2012. „Medical anthropology in Europe: shaping the field”. *Anthropology & Medicine* 19 (1), 1–6.
175. Huschke, Sussan. 2015. „Giving Back: Activist Research with Undocumented Migrants in Berlin”. *Medical Anthropology: Cross-Cultural Studies in Health and Illness* 34 (1), 54–69. DOI: 10.1080/01459740.2014.949375
176. Hyatt, Susan B., et al. 2023. „Part 3: Anthropology of Policy.” *Learning and Teaching* 16 (3), 56–87. <https://doi.org/10.3167/latiss.2023.160305>
177. Ivanović, Zorica i Predrag Šarčević. 2002. „Uvod: O statusu tela u antropologiji”. *Kultura* 105-106, 9–26.
178. Ивановић, Зорица. 2005. „Терен антропологије и теренско истраживање пре и после критике репрезентације”. У *Етнологија и антропологија: стање и перспективе*, Зборник Етнографског института САНУ 21, 123–140. Београд: Етнографски институт САНУ.
179. Ivanović, Zorica. 2007. „Antropološka kritika teze o braku „kupovinom žena” kao prilog promišljanju interdisciplinarnosti“. *Etnoantropološki problemi* 2 (2), 157–220. <https://doi.org/10.21301/eap.v2i2.10>
180. Ivanović, Zorica. 2011. „Developing and Establishing Medical Anthropology in Serbia.” *Cargo* 1 (2), 148–157.
181. Ivanović, Zorica, ur. 2012. „Telo, (bio)tehnologije, moć”, specijalno izdanje, *Antropologija* 2.
182. Ivanović, Zorica. 2014. „Fragmenti iz svakodnevnog života gej muškaraca i lezbejki u savremenoj Srbiji”. U *Među Nama : Neispričane priče gej i lezbejskih života : Zbornik Tekstova*, ur. Blagojević, Jelisaveta i Olga Dimitrijević, 117–129. Beograd: Heartefact.
183. Ivanović, Zorica. 2018. „O postsekularnoj paradigmi i pitanju uticaja religije u polju novih medicinskih biotehnologija – nekoliko uvodnih napomena.” *Etnoantropološki problemi* 13 (3), 841–870.
184. Ivčić, Snježana, Vračar, Ana i Lada Weygand. 2017. „Primarna zdravstvena zaštita u Hrvatskoj od samoupravljanja do tranzicije: korijeni ideja privatizacije”. U *Socijalizam: izgradnja i razgradnja. Zbornik odabranih radova s Drugog međunarodnog znanstvenog skupa Socijalizam na klupi. Socijalizam: Izgradnja i razgradnja*, ur.

- Bonfiglioli C, Koroman, B., 99–128. Pula, 1-3 oktobar 2015. Pula - Zagreb: Srednja Europa.
185. Jackson, Jean. 1994. „Chronic pain and the tension between the body as subject and object”. In *Embodiment and experience*, ed. Thomas J. Csordas, 201–228. Cambridge: Cambridge University Press.
186. Jakšić, Želimir. 1963. „Šećerna bolest – problem koji znamo, ali ne poznajemo.” *Liječnički vjesnik* 9, 1005–1008.
187. Jakšić, Želimir. 1966. „Ocjena proširenosti šećerne bolesti i njeno rano otkrivanje”. *Liječnički vjesnik* 9, 1113–1115.
188. Jakšić, Želimir. 1999. „Želimir Jakšić (23.05.1930.)” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 141–148. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
189. Jakšić, Želimir and Zdenko Škrabalo. 1969. „Zagreb diabetes survey.” *Diabetologia* 5, 366–372. <https://doi.org/10.1007/BF00427973>
190. Jarić, Isidora, Milenković, Miloš i Marko Milenković. 2021. „O vrednovanju kvalitativnih istraživanja na primeru retkih bolesti – da li smo i mi „siročići“?” *XXVI naučna konferencija „Pedagoška istraživanja i školska praksa“ Kvalitativna istraživanja kroz discipline i kontekste: osmišljavanje sličnosti i razlika*, 12-13. mart 2021. Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, 64–68.
191. Jarić, Isidora, Milenković, Marko i Miloš Milenković. 2023a. „Nekovid pacijenti u pandemiji. Kvalitativno istraživanje dostupnosti zdravstvene zaštite za pacijente sa nezaraznim hroničnim oboljenjima u Republici Srbiji”. *Etnoantropološki problemi* 18 (1), 235–260.
192. Jarić, Isidora, Milenković, Miloš i Marko Milenković. 2023b. „Nove tehnologije kao alatka za prevazilaženje iznenadne društvene krize: Dostupnost zdravstvene zaštite nekovid pacijenata u doba KOVID-19 pandemije”. Na: Nacionalni naučni skup *Postepidemiološki stres: Istorijske i medicinske dileme*, 23. maj 2023, Beograd: knjiga sažetaka. Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, str. 9.
193. Joralemon, Donald. 2017. *Exploring Medical Anthropology*, 4th edition. Abingdon-on-Thames: Routledge.
194. Jovanović, Đuro. 1985. „Uloga edukacije i samokontrole u liječenju šećerne bolesti”. *Mi i šećerna bolest* 1, 10–12.
195. Jovanović, Đuro. 1989a. „Zdravlje - poslednja briga”. *Ishrana, fizička aktivnost i zdravlje: časopis za socijalno-medicinska pitanja i zdravstveno prosvjećivanje* 12-13, 48–49.
196. Jovanović, Đuro. 1989b. „Zaključci prvog savjetovanja o borbi protiv šećerne bolesti”. *Ishrana, fizička aktivnost i zdravlje: časopis za socijalno-medicinska pitanja i zdravstveno prosvjećivanje* 12-13, 5.
197. Jovanov, Neca. 1983. *Dijagnoza samoupravljanja: 1974-1981*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.

198. Juárez-Ramírez, Clara, et al. 2015. „Social Support of Patients with Type 2 Diabetes in Marginalized Contexts in Mexico and Its Relation to Compliance with Treatment: A Sociocultural Approach”. *PLoS ONE* 10 (11), e0141766. doi:10.1371/journal.pone.0141766
199. Jugović Spajić, Anika. 2020. „Approaching actually existing neoliberalisms: Anthropological perspectives on citizenship, care and the state”. *Genero: časopis za feminističku teoriju i studije kulture* 24, 193–233.
200. Jurić, Tado. 2020. „Najskuplji liječnik i sestra su oni kojih nema.” *Medix* 26 (144-145), 30–33.
201. Kadrnka-Lovrenčić, Magda. 1999. „Magda Kadrnka-Lovrenčić (08.08.1935.)” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 151–154. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
202. Кањух, Владимир, Радоје Чоловић, Мира Радојевић, Јован Делић, ур. 2020. *ВЛАДАН ЂОРЂЕВИЋ. ПОВОДОМ СТО СЕДАМДЕСЕТ ШЕСТ ГОДИНА ОД РОЂЕЊА*. Београд: Српска академија наука и уметности. https://dais.sanu.ac.rs/bitstream/handle/123456789/12008/bitstream_47830.pdf?sequence=1&isAllowed=y
203. Karaeva, Ol’ga. 2015. „Perceptions of Fairness and Effectiveness in the Health-Care Systems of Different Countries (According to ISSP Data).” *Sociological Research* 54 (2), 91–120. doi:10.1080/10610154.2015.1082378
204. Kesavadev, Jothydev et al. 2020. „Evolution of Insulin Delivery Devices: From Syringes, Pens, and Pumps to DIY Artificial Pancreas.” *Diabetes therapy : research, treatment and education of diabetes and related disorders* 11 (6), 1251–1269. doi:10.1007/s13300-020-00831-z
205. Katarinčić, Ivana, Jelena Marković, Ines Prica i Ana-Marija Vukušić, ur. 2022. *COVID-19 u humanističkoj perspektivi*. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.
206. Katić, Milica, Dražen Jurković and Vesna Jureša. 2012. „The Combined Way of Paying Family Medicine in Croatia” In *Health Reforms in South East Europe. New Perspectives on South-East Europe Series*, eds. Bartlett W., Božikov J., Rechel B., 193–206. London: Palgrave Macmillan.
207. Kaur-Gill, Satveer and Mohan J. Dutta. 2017. „Digital Ethnography.” In *The International Encyclopedia of Communication Research Methods*, 1–10. doi:10.1002/9781118901731.iecrm0271
208. Kecmanović, Dušan. 1987. *Društveni korijeni psihijatrije*. Beograd: Nolit.
209. Kerri, James Nwannukwu. 1976. „Studying Voluntary Associations as Adaptive Mechanisms: A Review of Anthropological Perspectives”. *Current Anthropology* 17 (1), 23–47.
210. Kerum, Gorazd. 1999. „Gorazd Kerum (19.07.1949.)” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 160–165. Zagreb: Nakladni zavod Globus.

211. Kesavadev, Jothydev, et al. 2020. „Evolution of Insulin Delivery Devices: From Syringes, Pens, and Pumps to DIY Artificial Pancreas.” *Diabetes Therapy* 11, 1251–1269. <https://doi.org/10.1007/s13300-020-00831-z>
212. Kezić, Valentina. 2023. „Kratak pregled povijesti volontiranja u Hrvatskoj.” *Časopis za povijest Zapadne Hrvatske* XVII, XVIII /17, 18, 97–111.
213. Kidder, Tracy. 2003. *Mountains Beyond Mountains: The Quest of Dr. Paul Farmer, A Man Who Would Cure the World*. New York: Random House.
214. Kingfisher, Catherine. 2007. „Spatializing Neoliberalism: Articulations, Recapitulations, and (a Very Few) Alternatives.” In *Neoliberalization : states, networks, peoples*, eds. Kim England and Kevin Ward, 195–222. Malden, MA: Blackwell Publishing Ltd.
215. Kingod, Natasja. 2017. *The Tinkering M-Patient: An (Auto-)Praxiographic Study of Attuning to a Life with Type 1 Diabetes through Online and Offline Support*, 1 edn. København: Københavns Universitet.
216. Kingod, Natasja, Cleal, Bryan, Wahlberg, Ayo and Gitte Husted. 2017. „Online Peer-to-Peer Communities in the Daily Lives of People With Chronic Illness: A Qualitative Systematic Review”. *Qualitative Health Research* 27 (1), 89–99.
217. Kingod, Natasja and Bryan Cleal. 2019. „Noise as Disappearance: Attuning to a Life with Type 1 Diabetes.” *Body & Society* 25 (4), 55–75.
218. Kingod, Natasja and Dan Grabowski. 2020. „In a vigilant state of chronic disruption: how parents with a young child with type 1 diabetes negotiate events and moments of uncertainty”. *Sociology of Health and Illness* 42, 1473–1487.
219. Koetsenruijter, Jan, et al. 2015. „Social Support and Health in Diabetes Patients: An Observational Study in Six European Countries in an Era of Austerity”. *PLoS ONE* 10 (8), e0135079. doi:10.1371/journal.pone.0135079
220. Ковачевић, Иван. 2015. *Историја српске антропологије*. Београд: Универзитет у Београду – Филозофски факултет, Одељење за етнологију и антропологију.
221. Kovačević, Ivan. 2007. *Antropologija tranzicije*. Beograd: Srpski genealoški centar.
222. Kovačević, Ivan i Vladimira Ilić. 2013. „Neki problemi proučavanja identiteta u Srbiji.” U *Urbani kulturni identiteti i religioznost u savremenom kontekstu*. Beograd: Srpski genealoški centar.
223. Kovačević, Ratimir. 1999. „Ratimir Kovačević (23.06.1945.)” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 167–170. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
224. Kovačević, Rudolf. 1967. „Neki socijalni aspekti dijabetesa u nas i u svijetu”. *Medicinska revija* 2, 11–23.
225. Kovačević, Rudolf. 1971/72. „Dijabetes kao socijalno-zdravstveni problem”. *Encyclopedia moderna* 6 (18), 88–93.

226. Krieger, Nancy. 1994. „Epidemiology and the web of causation: has anyone seen the spider?” *Social Science & Medicine* 39, 887–903.
227. Krieger, Nancy. 2008. „Proximal, distal, and the politics of causation: what’s level got to do with it?” *American Journal of Public Health* 98, 221–230.
228. Križan, Mojmir. 1989. „Of “civil society” and socialism in Yugoslavia.” *Studies in Soviet Thought* 37, 287–306. <https://doi.org/10.1007/BF01044468>
229. Kulaš, Drago. 1970. „Izvještaj sa VIII redovne godišnje skupštine društva dijabetičara Hrvatske”. *Dijabetičar* 4 (4), 3–8.
230. Kulčar, Živko. 1961. „Zdravstveno stanje naroda”. *Liječnički vjesnik* 7, 709–711.
231. Kulčar, Živko, Marko Šešo i Vjekoslav Majnarić. 1966. „Rad s grupama kroničnih bolesnika u općoj medicini”. *Liječnički vjesnik* 7, 769–779.
232. Kulčar, Živko i dr. 1978. „Suzbijanje esencijalne arterijske hipertenzije u samozaštitnoj jedinici mjesne zajednice”. *Liječnički vjesnik* 3, 199–205.
233. Kulčar, Živko. 1991. „Self help, mutual aid and chronic patients clubs in Croatia, Yugoslavia: discussion paper”. *Journal of the Royal Society of Medicine* 84, 288–291.
234. Kupsjak, Jelena. 2020. *Kulturnoantropološka analiza politika mentalnog zdravlja u Hrvatskoj*, doktorska disertacija. Zadar: Sveučilište u Zadru.
235. Kuzmančev-Stanojević, Sonja. 2022. *Neoliberalizam i nasilje komodifikacije svega: granice tržišta i ekonomske racionalnosti kapitala*. Novi Sad: Mediterran Publishing.
236. Lazić, Mladen. 1987. *U susret zatvorenom društvu?: klasna reprodukcija u socijalizmu*. Zagreb: Naprijed.
237. Lazić, Mladen. 2005. *Promene i otpori*. Beograd: Filip Višnjić.
238. Lazić Mladen. 2011a. *Čekajući kapitalizam*. Beograd: Službeni glasnik.
239. Lazić, Mladen. 2011b. „Postsocijalistička transformacija i restratifikacija u Srbiji.” *Politička misao* 48 (3), 123–144.
240. Lazić, Mladen and Jelena Pešić. 2012. *Making and Unmaking State-Centered Capitalism in Serbia*. Belgrade: Institut za sociološka istraživanja, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu & Čigoja.
241. Leal Ferreira, Mariana and Gretchen Chesley Lang, eds. 2006. *Indigenous Peoples and Diabetes. Community Empowerment and Wellness*. Durham: Carolina Academic Press.
242. Leatherman, Tom and Alan H. Goodman. 2011. „Critical Biocultural Approaches in Medical Anthropology”. In *A Companion to Medical Anthropology*, eds. Merrill Singer and Pamela I. Erickson, 29–48. New Jersey: Wiley-Blackwell.
243. Lemke, Thomas. 2011. *Biopolitics: an advanced introduction*. New York: New York University Press.

244. Lendvai, Noémi and Paul Stubbs. 2015. „Europeanization, Welfare and Variegated Austerity Capitalisms – Hungary and Croatia.” *Social Policy & Administration* 49, 445–465. <https://doi.org/10.1111/spol.12142>
245. Litchman, Michelle L., et al. 2020. „Patient-Driven Diabetes Technologies: Sentiment and Personas of the #WeAreNotWaiting and #OpenAPS Movements.” *Journal of diabetes science and technology* 14, (6), 990–999. doi:10.1177/1932296820932928
246. Lieberman, Leslie Sue. 2004. „Diabetes Mellitus and Medical Anthropology”. In *Encyclopedia of Medical Anthropology*, eds. Ember, C.R., Ember, M., 335–353. Boston: Springer.
247. Liu, Nancy F., et al. 2017. „Stigma in People With Type 1 or Type 2 Diabetes.” *Clinical Diabetes* 35 (1), 27–34. <https://doi.org/10.2337/cd16-0020>
248. Lučić, Melina. 2008. „Andrija Štampar (1888–1958). 120. obljetnica rođenja 50. obljetnica smrti, 60. obljetnica Svjetske zdravstvene organizacije”, 8. 7.–5. 9. 2008. Zagreb: Hrvatski državni arhiv.
249. Lupton, Deborah. 1997. „Consumerism, reflexivity and the medical encounter.” *Social Science & Medicine* 45 (3), 373–381. [https://doi.org/10.1016/s0277-9536\(96\)00353-x](https://doi.org/10.1016/s0277-9536(96)00353-x)
250. Lupton, Deborah. 2012. „Power Relations and the Medical Encounter.” In *Medicine as Culture: Illness, Disease and the Body*, 113–141.
251. Macgregor, Casimir. 2012. „Genetic Biosociality in an Age of Biopower”. *Science as Culture* 21 (4), 592–600.
252. Malešević, Miroslava. 2000. „Reklamna bajka o zdravom duhu u vitkom telu”. U *Antropologija bolesti i zdravlja*, ur. M. Đurić-Srejić, Č. Hadžinikolić, 161–168. Beograd: Želnid - preduzeće za železničku izdavačko-novinsku delatnost, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika ŽTP Beograd, Srpsko antropološko društvo.
253. Malešević, Miroslava. 2002. „Menopauza-poslednja misterija krvi”. U *Običaji životnog ciklusa u gradskoj sredini*, 199–215. Beograd: Etnografski institut SANU, Posebna izdanja knj. 48.
254. Manojlović, Dragoljub. 2003. „Razvoj endokrinologije u Srbiji”. *Medicinski pregled* LVI (3-4), 193–197.
255. Marcus, George E. 1995. „Ethnography in/of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography.” *Annual Review of Anthropology* 24, 95–117.
256. Marsland, Rebeka. 2012. „(Bio)Sociality and HIV in Tanzania. Finding a Living to Support a Life.” *Medical Anthropology Quarterly* 26 (4), 470–485.
257. Mastilica, Miroslav. 1990. „Health and social inequalities in Yugoslavia.” *Social Science & Medicine* 31 (3), 405–412. [https://doi.org/10.1016/0277-9536\(90\)90287-3](https://doi.org/10.1016/0277-9536(90)90287-3)
258. Mastilica, Miroslav. 2012. „Health Reforms in Croatia from the User Perspective”. In *Health Reforms in South East Europe. New Perspectives on South-East Europe Series*, eds. Bartlett W., Božikov J., Rechel B., 31–48. London: Palgrave Macmillan.

259. Mauss, Marcel. 1950. *Essai sur le don*. Paris: Universitaires de France in Sociologie et Anthropologie Presses. (prva verzija na engleskom jeziku 1954.)
260. McGregor, Sue. 2001. „Neoliberalism and health care.” *International Journal of Consumer Studies* 25 (2), 82–89.
261. Mendenhall, Emily. 2012. *Syndemic Suffering: Social Distress, Depression, and Diabetes among Mexican Immigrant Women*. Abingdon-on-Thames: Routledge.
262. Mendenhall, Emily. 2019. *Rethinking Diabetes: Entanglements with Trauma, Poverty, and HIV*. Ithaca: Cornell University Press.
263. Metelko, Željko i Tamara Poljičanin. 2009. „Nacionalni program zdravstvene zaštite osoba sa šećernom bolešću”. *Medix* 80/81, 164–169.
264. Mijalković, Desanka i Georgina Pudar. 1989. „Stanje i problemi u zdravstvenoj zaštiti dijabetičara Jugoslavije”. *Ishrana, fizička aktivnost i zdravlje : časopis za socijalno-medicinska pitanja i zdravstveno prosvjećivanje* (12-13), 8–10.
265. Mikuš, Marek. 2016. „The justice of neoliberalism: Moral ideology and redistributive politics of public-sector retrenchment in Serbia”. *Social Anthropology* 24 (2), 211–227. <https://doi.org/10.1111/1469-8676.12267>
266. Mikuš, Marek. 2018. *Frontiers of Civil Society. Government and Hegemony in Serbia*. New York: Berghahn.
267. Milenković, Marko, Jarić, Isidora i Miloš Milenković. 2023. „Zajedno za retke“ – kako uskladiti lekare i udruženja pacijenata u doba populizma. Na *Okrugli sto Aktuelnosti medicinskog prava: teorija, praksa i zakonodavstvo*, Beograd, 21. april 2023. Institut društvenih nauka; Advokatska komora Vojvodine, Beograd; Novi Sad.
268. Milenković, Miloš. 2006. „Šta je (bila) antropološka ‘refleksivnost’ - metodološka formalizacija”. *Etnoantropološki problemi* 1 (2), 157–184.
269. Milenković, Miloš. 2007. *Istorija postmoderne antropologije: Teorija etnografije*. Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Srpski genealoški centar.
270. Milić Kolarević, Milica. 2015. “Mourning for tomorrow – Hope and Hopelessness in Oncology Wards in Serbia.” *Genero* 19, 151–171.
271. Miller, Peter and Nicolas Rose. 2008. *Governing the Present. Administering Economic, Social and Personal Life*. Cambridge: Polity Press.
272. Милтеновић, Светлана и др. 2023. *Анализа здравственог стања становника Београда у 2023. години*. Београд: Градски завод за јавно здравље Београд.
273. Milošević, Srđan. 2017. „Društvo Jugoslavije 1918-1991. Od stagnacije do revolucije”. U *Jugoslavija u istorijskoj perspektivi*. Beograd: Helsinški odbor za ljudska prava.
274. Mintz, Sidney. 1985. *Sweetness and Power: The Place of Sugar in Modern History*. New York: Viking-Penguin.
275. Miokov, Vladimir i Vesna Vučinić-Nešković. 2011. „Da li će Knjaz Miloš pripasti strancima? Privatizacija i slika multinacionalnih kompanija u srpskim medijima

- (2000–2005).” *Etnoantropološki problemi* 6 (1), 167–193.
<https://doi.org/10.21301/eap.v6i1.6>
276. Mirilov, Miladin. 1967. „Plan organizacije antidijabetičke službe u AP Vojvodini”. *Medicinska revija* 2, 45–48.
277. Mitchell, Ashleigh, Trisia Farelly and Robyn Andrews. 2021. „‘We’re Hands-On People’: Healing Diabetes in the Absence of Traditional Healers in an Aboriginal Community in Northern Territory, Australia”. *Sites: A Journal of Social Anthropology and Cultural Studies* 17 (2), 5–28. <https://doi.org/10.11157/sites-id437>.
278. Mišo, Virag, ur. 2002. *Hrvatska u 21. stoljeću*. Zagreb: Ured za strategiju razvitka Republike Hrvatske.
279. Младеновски, Драган и С. Вукобрат. 1988. „Финансирање здравствене заштите, стицање и расподела дохотка у здравству”. *X Конгрес лекара СР Србије*. Зборник радова 1. Београд: Галеника.
280. Mol, Annemarie. 2008. *The logic of care: health and the problem of patient choice*. London: Routledge.
281. Molnar, Mladen. 2025. „70 godina s dijabetesom tip 1 – bez teških komplikacija.” *Zagrebački dijabetičar ZADI* 3 (125), 20–23.
282. Murphy, Rhian and Aisling Pigott. 2021. „Eating disorders and type 1 diabetes”. *Clinical Child Psychology and Psychiatry* 26 (3), 589–594. doi:[10.1177/13591045211028165](https://doi.org/10.1177/13591045211028165)
283. Naemiratch, Bhensri and Lenore Manderson. 2006. „Control and Adherence: Living with Diabetes in Bangkok, Thailand”. *Social Science & Medicine* 63 (5), 1147–1157. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2006.03.006>
284. Nash, June. 2007. „Transnational Civil Society.” In *A companion to the anthropology of politics*, eds. David Nugent and Joan Vincent, 437–447. Malden, MA: Blackwell Publishing.
285. Naumović, Slobodan. 1998. „Romanticists or Double Insiders? An Essay on the Origins of Ideologised Discourses in Balkan Ethnology.” *Ethnologica Balkanica* 2, 101–120.
286. Naumović, Slobodan. 2013. *Fields of Paradox: Three Case Studies on the Europeanisation of Agriculture in Serbia*. Belgrade: Srpski genealoški centar i Odeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu.
287. Наумовић, Слободан. 2024. „„Резонанца” унутар и између генерација у доба „друштвеног убрзања”: трагања за „добрим животом” у ТВ серији „Јутро ће променити све”“. *Етноантрополошки проблеми* 19 (4), 1063–1112. <https://doi.org/10.21301/eap.v19i4.2>
288. Нешковић, Анђелија и др. 2020. *Здравствена заштита у Београду*. Београд: Градски завод за јавно здравље Београд.
289. Nguyen, Vinh-Kim. 2005. „Antiretroviral globalism, biopolitics, and the therapeutic citizenship”. In *Global assemblages: technology, politics, and ethics as*

- anthropological problems*, eds. Aihwa Ong and Stephen J. Collier, 124–144. Malden: Blackwell Publishing.
290. Nguyen, Vinh-Kim. 2010. *The Republic of Therapy: Triage and Sovereignty in West Africa's Time of AIDS*. Durham: Duke University Press.
291. Nichter, Mark. 2006. „Anthropology and Global Health: Reflections of a Scholar-Activist.” *India Review* 5 (3-4), 343–371. doi:10.1080/14736480600939124
292. Ong, Aihwa and Stephen J. Collier. 2005. „Global Assemblages, Anthropological Problems”. In *Global assemblages: technology, politics, and ethics as anthropological Problems*, eds. Aihwa Ong and Stephen J. Collier, 3–21. Malden, MA: Blackwell Publishing Ltd.
293. Ong, Aihwa. 2006a. „Mutations in Citizenship.” *Theory, Culture & Society* 23 (2-3), 499–531. doi: 10.1177/0263276406064831
294. Ong, Aihwa. 2006b. *Neoliberalism as Exception: Mutations in Citizenship and Sovereignty*. Durham: Duke University Press.
295. O'Reilly, Karen. 2008. *Key Concepts in Ethnography*. Los Angeles: SAGE-Publications.
296. Owens, David R. 2011. „Insulin Preparations with Prolonged Effect.” *Diabetes Technology & Therapeutics* 13 (S1), S5–S14. doi:10.1089/dia.2011.0068
297. Pantovic, Ljiljana. 2016. „Buying a Connection. Private Practice in Public Health Care – the Case of a Serbian Maternity Hospital”. *Anthropology of East Europe Review* 34 (1), 25–37.
298. Pantović, Ljiljana. 2018. „Not-So-Informal Relationships. Selective Unbundling of Maternal Care and the Reconfigurations of Patient–Provider Relations in Serbia”. *Comparative Southeast European Studies* 66 (3), 371–391. <https://doi.org/10.1515/soeu-2018-0029>
299. Pantovic, Ljiljana. 2019. *Private within the Public – Negotiating Birth in Serbia*, doctoral Dissertation. Pittsburgh: University of Pittsburgh.
300. Пантовић, Љиљана. 2021. „Нечија или „општенародна“ пацијенткиња: значај друштвеног положаја и неформалних односа приликом порођаја у Србији”. *Гласник Етнографског института САНУ* LXIX (1), 205–225. <https://doi.org/10.2298/GEI2101205P>
301. Pantović, Ljiljana. 2022a. „Providing a service or seeking a favor? The role of private prenatal care on the continuity of care in Serbian public maternity hospitals”. *Birth* 49 (3), 506–513. doi: [10.1111/birt.12621](https://doi.org/10.1111/birt.12621)
302. Pantović, Ljiljana. 2022b. „Baby (Not So) Friendly: Implementation of the Baby-Friendly Hospital Initiative in Serbia”. In *Anthropologies of Global Maternal and Reproductive Health. Global Maternal and Child Health*, eds. Wallace, L.J., MacDonald, M.E., Storeng, K.T. Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-84514-8_2
303. Parsons, Talcott. 2005. *The Social System*. Abingdon-on-Thames: Routledge. (prvo izdanje 1952.)

304. Paska, Danijela. 2022. „Suvremeni neoliberalni diskurs mentalnog zdravlja: ekonomizacija mentalnog zdravlja i konstruiranost osobne patologije.” *Sic* 13 (1), 1–23. <https://doi.org/10.15291/sic/1.13.lc.4>
305. Pavlović, Mirjana. 1999. „Pojam bolesti u različitim medicinskim sistemima”. *Glasnik Etnografskog instituta SANU* 48, 95–106.
306. Peck, Jamie. 2004. „Geography and Public Policy: Constructions of Neoliberalism.” *Progress in Human Geography* 28 (3), 392–405. Doi: 10.1191/0309132504ph492pr
307. Peck, Jamie and Nik Theodore. 2012. „Reanimating Neoliberalism: Process Geographies of Neoliberalisation.” *Social Anthropology* 20 (2), 177–185. doi: 10.1111/j.1469-8676.2012.00194.x
308. Peck, Jamie, Neil Brenner and Nik Theodore. 2018. „Actually Existing Neoliberalism.” In *The SAGE Handbook of Neoliberalism*, eds. Damien Cahill, Melinda Cooper, Martijn Konings, and David Primrose, 3–15. London: SAGE Publications.
309. Petersen, Alan. 1997. „Risk, governance and the new public health”. In *Foucault, Health and Medicine*, eds. Robin Bunton and Alan Petersen, 189–204. London: Routledge.
310. Perišić, Natalija. 2008. „Socijalna država – evolucija jedne ideje.” *Sociologija* 50 (2), 207–244. doi: [10.2298/SOC0802207P](https://doi.org/10.2298/SOC0802207P)
311. Perišić, Natalija. 2014. „Health Care System between the State and the Market – the Case of Serbia”. *Serbian Political Thought* 2, 193–209.
312. Permelee, Donna E. 1985. „Whither the state in Yugoslav health care?” *Social Science & Medicine* 21 (1), 719–732.
313. Petryna, Adriana. 1998. „A Technical Error: Measures of Life after Chernobyl.” *Social Identities* 4 (1), 73–92.
314. Petryna, Adriana. 2002. *Life Exposed: Biological Citizens after Chernobyl*. Princeton: Princeton University Press.
315. Petryna, Adriana. 2013. *Life Exposed: Biological Citizens after Chernobyl*. Princeton: Princeton University Press.
316. Pešić, Jelena. 2017. *Promena vrednosnih orijentacija u postsocijalističkim društvima Srbije i Hrvatske*. Beograd: ISI FF.
317. Phillips, Tarryn, Celia McMichael and Michael O’Keefe. 2018. „“We invited the disease to come to us”: neoliberal public health discourse and local understanding of non-communicable disease causation in Fiji”. *Critical Public Health* 28 (5), 560–572.
318. Piotrowicz, Maria and Dorota Cianciara. 2013. „The role of non-governmental organizations in the social and the health system”. *Przegl epidemiol* 67, 69–74.
319. Pironi, Lezo. 2024. „Understanding carbohydrates: The role of simple and complex sugars in energy production, digestive health, and balanced nutrition for optimal living”. *Journal of Nutrition Nutrition & Human Health* 8 (5), 231.

320. Plows, Alexandra and Paula Boddington. 2006. „Troubles with Biocitizenship?” *Genomics. Society and Policy* 2 (3), 115–135.
321. Polonsky, William H. 1998. *Diabetes Burnout. What to Do When You Can't Take It Anymore*. Crystal City: American Diabetes Association.
322. Popić, Tamara and Natalija Perišić. 2021. „Former Yugoslavia”. In *Health Politics in Europe: A Handbook*, eds. Ellen M. Immergut, Karen M. Anderson, Camilla Devitt and Tamara Popic, 901–907. Oxford: Oxford University Press.
323. Popkin, Barry M. and Corinna Hawkes. 2015. „Sweetening of the global diet, particularly beverages: patterns, trends, and policy responses”. *Lancet* [http://dx.doi.org/10.1016/S2213-8587\(15\)00419-2](http://dx.doi.org/10.1016/S2213-8587(15)00419-2)
324. Prainsack, Barbara. 2017. *Personalized Medicine. Empowered Patients in the 21st Century?* New York: New York University Press.
325. Praspaliauskiene, Rima. 2016. „Enveloped Lives: Practicing Health and Care in Lithuania.” *Medical Anthropology Quarterly* 30 (4), 582–598. DOI: <https://doi.org/10.1111/maq.12291>
326. Prašek, Manja. 1999. „Manja Prašek (01.10.1952.)” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 252–255. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
327. Prašek, Manja. 2016. „Strukturirana edukacija osoba sa šećernom bolešću – program dnevne bolnice u Sveučilišnoj klinici Vuk Vrhovac, KB Merkur”. *Hrvatski časopis za javno zdravstvo* 12 (46), 88–91.
328. Pyysiäinen, Jarkko, Darren Halpin and Andrew Guilfoyle. 2017. „Neoliberal governance and ‘responsibilization’ of agents: reassessing the mechanisms of responsibility-shift in neoliberal discursive environments”. *Distinktion: Journal of Social Theory* 18 (2), 215–235. doi: [10.1080/1600910X.2017.1331858](https://doi.org/10.1080/1600910X.2017.1331858)
329. Rabeharisoa, Vololona, Tiago Moreira and Madeleine Akrich. 2014. „Evidence-based activism: Patients’, users’ and activists’ groups in knowledge society.” *BioSocieties* 9, 111–128. <https://doi.org/10.1057/biosoc.2014.2>
330. Rabinow, Paul. 1996a. *Essays on the Anthropology of Reason*. Princeton: Princeton University Press.
331. Rabinow, Paul. 1996b. *Making PCR: A Story of Biotechnology*. Chicago: University of Chicago Press.
332. Rabinow, Paul. 2007. „Afterword: concept work.” In *Biosocialities, Genetics and the Social Sciences. Making biologies and identities*, eds. Sahra Gibbon and Carlos Novas, 188–192. London: Routledge.
333. Rabinow, Paul. 2008. “Artificiality and Enlightenment: From Sociobiology to Biosociality”. In *The Science Studies Reader*, ed. Mario Biagioli, 407–416. New York: Routledge.

334. Radovanović, Bojana and Ivana Simeunović. 2020. „Who volunteers in Serbia? Motives and value orientations of Serbian volunteers.” *Sociologija* 62 (2), 269–292. <https://doi.org/10.2298/SOC2002269R>
335. Radovanović, Bojana, Jelena Kupsjak and Ljiljana Pantović. 2024. „Crowdfunding for health care expenses: Concerns and implications”. *Sociologija* 66 (2), 268–284.
336. Rahman, Md Saidur, et al. 2021. „Role of Insulin in Health and Disease: An Update.” *International Journal of Molecular Sciences* 22, 6403. <https://doi.org/10.3390/ijms22126403>
337. Rajan, Kaushik Sunder. 2007. „Biocapital as an emergent form of life: speculations on the figure of the experimental subject.” In *Biosocialities, Genetics and the Social Sciences. Making biologies and identities*, eds. Sahra Gibbon and Carlos Novas, 157–187. London: Routledge.
338. Rapp, Rayna and Faye Ginsburg. 2001. „Enabling Disability: Rewriting Kinship, Reimagining Citizenship”. *Public Culture* 13 (3), 533–556.
339. Рашић, Милош П. 2021. „Антрополошки приступ јавним политикама – теоријско-методолошко разматрање”. *Зборник Матице српске за друштвене науке LXXII* 179 (3), 377–386. <https://doi.org/10.2298/ZMSDN2179377R>
340. Reiner, Željko. 2015. „Akademik Zdenko Škrabalo”. U *Zdenko Škrabalo, 1929. – 2014.*, ur. Željko Reiner, 11–13. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.
341. Reynolds Whyte, Susan, Michael A. Whyte, Lotte Meinert and Jenipher Twebaze. 2013. „Therapeutic Clientship. Belonging in Uganda’s Projectified Landscape of AIDS Care.” In *When People Come First: Critical Studies in Global Health*, eds. Joao Biehl and Adriana Petryna, 140–165. Princeton: Princeton University Press.
342. Ribić, Vladimir, ur. 2007. *Antropologija postsocijalizma. Zbornik radova*. Beograd: Srpski genealoški centar, Etnološka biblioteka; Odeljenje za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu.
343. Rivkin-Fish, Michele. 2005. „Bribes, Gifts and Unofficial Payments: Rethinking Corruption in Post-Soviet Russian Healthcare”. In *Corruption: Anthropological Perspectives*, eds. Dieter Haller & Chris Shore. London: Pluto Press.
344. Robertson, Paul R. 2023. „Brief overview: glucagon history and physiology”. *Journal of Endocrinology* 258, e220224.
345. Rock, Melanie. 2003. „Sweet Blood and Social Suffering: Rethinking Cause-Effect Relationships in Diabetes, Distress, and Duress”. *Medical Anthropology* 22 (2), 131–174.
346. Rose, Nikolas. 1992. „Governing the enterprising self.” In *The Values of the Enterprise Culture: The Moral Debate*, eds. P. Heelas and P. Morris, 141–164. London: Routledge.
347. Rose, Nikolas. 1993. „Government, authority and expertise in advanced liberalism.” *Economy and Society* 22 (3), 283–299.

348. Rose, Nikolas. 2000. „Community, Citizenship, and the third Way.” *American Behavioral Scientist* 43 (9), 1395–1411. <https://doi.org/10.1177/00027640021955955>
349. Rose, Nikolas. 2001. „The Politics of Life Itself.” *Theory, Culture & Society* 18 (6), 1–30. <https://doi.org/10.1177/02632760122052020>
350. Rose, Nikolas and Carlos Novas. 2005. „Biological citizenship”. In *Global Assemblages: Technology, Politics and Ethics as Anthropological Problems*, eds. Aihwa Ong and Stephen Collier, 439–463. Malden: Blackwell.
351. Rose, Nikolas. 2007. *The Politics of Life Itself: Biomedicine, Power, and Subjectivity in the Twenty-First Century*. Princeton: Princeton University Press.
352. Rose, Nikolas and Peter Miller. 1992. „Political Power beyond the State: Problematics of Government.” *The British Journal of Sociology* 43 (2), 173–205. doi: 10.2307/591464
353. Rubashkin, Nicholas, Petra Baji, Imre Szebik, Erika Schmidt and Saraswati Vedam. 2021. „Examining Obstetric Interventions and Respectful Maternity Care in Hungary: Do Informal Payments for Continuity of Care Link to Quality?” *Birth* 48 (3), 309–318. <https://doi.org/10.1111/birt.12540>
354. Rubić, Tihana. 2013. „„Ja se snađem“. Neformalna ekonomija i formalna nezaposlenost u Hrvatskoj.” U *Hrvatska svakodnevnica: Etnografije vremena i prostora*, ur. J. Čapo i V. Guljin Zrnić. 65–90. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.
355. Sandvik, Kristin Bergtora. 2018. „Soft Law”. In *The International Encyclopedia of Anthropology*, ed. Hilary Callan. Hoboken: John Wiley & Sons, Ltd.
356. Saric, Muhamed and Victor G. Rodwin. 1993. „The Once and Future Health System in the Former Yugoslavia: Myths and Realities.” *Journal of Public Health Policy* 14 (2), 220–237. <https://doi.org/10.2307/3342966>
357. Savic, Obrad. 2004. „Concepts of Civil Society in Former Yugoslavia.” In *Civil Society in Southeast Europe*, eds. Dane R. Gordon, David C. Durst, 75–82. Amsterdam: Rodopi.
358. Schabert, Jasmin, Browne, Jessica L., Mosely, Kylie, & Speight, Jane. 2013. „Social stigma in diabetes: A framework to understand a growing problem for an increasing epidemic”. *Patient* 6 (1), 1–10. <https://doi.org/10.1007/s40271-012-0001-0>
359. Seeberg, Jens and Lotte Meinert. 2015. „Can epidemics be noncommunicable? Reflections on the spread of ‘noncommunicable’ diseases”. *Medicine Anthropology Today* 2 (2), 54–71.
360. Sekso, Mladen. 1999. „Mladen Sekso (19.12.1922.)” U *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*, ur. Škrabalo, Zdenko, 290–291. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
361. Sekulić, Duško i Željka Šporer. 2000. „Formiranje poduzetničke elite u Hrvatskoj.” *Revija za sociologiju* 31, (1–2).
362. Sekulić, Duško. 2014. *Identitet i vrijednosti*. Zagreb: Politička kultura.

363. Shai, P. Nwabisa. 2020. „A Local Researcher’s Experiences of the Insider–Outsider Position: An Exercise of Self-Reflexivity During Ethnographic GBV and HIV Prevention Research in South Africa.” *International Journal of Qualitative Methods* 19, 1–14. <https://doi.org/10.1177/1609406920938563>
364. Shain, Max. 1967. „Health Services in Yugoslavia.” *Medical Care* 7 (6), 481–486. <http://www.jstor.org/stable/3763112>.
365. Sheaff, Rod, et al. „Bridging the discursive gap between lay and medical discourse in care coordination.” *Sociology of health & illness* 39, 7 (2017), 1019–1034. doi:10.1111/1467-9566.12553
366. Sherwani, Shariq I., et al. 2016. „Significance of HbA1c Test in Diagnosis and Prognosis of Diabetic Patients”. *Biomarker Insights* 11, 95–104. doi:10.4137/Bmi.s38440
367. Shore, Cris and Susan Wright. 1997. „Introduction: 1 Policy: A new field of anthropology”. In *Anthropology of Policy. Critical perspectives on governance and power*, eds. Chris Shore and Susan Wright, 3–33. London: Routledge.
368. Shore, Cris and Wright, Susan. 2011. „Chapter 1 Conceptualising Policy: Technologies of Governance and the Politics of Visibility.” In *Policy Worlds: Anthropology and the Analysis of Contemporary Power*, eds. Cris Shore, Susan Wright and Davide Però, 1–26. New York: Berghahn Books. <https://doi.org/10.1515/9780857451170-001>
369. Singleton, Fred. 1976. *Twentieth Century Yugoslavia*. New York: Columbia University Press, 1976.
370. Simić, Marina. 2010. „Fieldwork Dilemmas: Problems of Location, Insiderhood, – and Implicit Discourses”. *Bulletin of the Institute for Ethnography SASA* 58 (2), 29–42.
371. Singer, Merrill. 1994. „Aids and the Health Crisis of the U.S. Urban Poor: The Perspective of Critical Medical Anthropology.” *Social Science & Medicine* 39 (7), 931–948.
372. Singer, Merrill. 1996. „A Dose of Drugs, a Touch of Violence, a Case of AIDS: Conceptualizing the SAVA Syndemic.” *Free Inquiry in Creative Sociology* 24 (2), 99–110.
373. Singer, Merrill. 2003. „Syndemics and Public Health: Reconceptualizing Disease in Bio-Social Context.” *Medical Anthropology Quarterly* 17 (4), 423–441.
374. Singer, Merrill. 2009. *Introduction to Syndemics: A Systems Approach to Public and Community Health*. San Francisco: Jossey-Bass.
375. Singer, Merrill and Hans A. Baer. 2012. *Introducing medical anthropology: A discipline in action*. Lanham: AltaMira Press.
376. Singer, Merrill and Pamela I. Erickson. 2011. *A Companion to Medical Anthropology*. New Jersey: Wiley-Blackwell.
377. Singer, Merrill, Bulled, Nicola, Ostrach, Bayla and Emily Mendenhall. 2017. „Syndemics and the biosocial conception of health.” *Lancet* 389, 941–950.

378. Sivaramakrishnan, Kavita and Richard G. Parker. 2012. „The United Nations High Level Meeting on the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases: A Missed Opportunity?” *American Journal of Public Health* 102, 2010–2012. doi:10.2105/AJPH.2012.300768
379. Śliwiński, Adam and Iwona Borkowska. 2024. „Demand for Private Health Insurance: An Empirical Study of Post-Communist Countries”. *Journal of Management and Financial Sciences* 50. <https://doi.org/10.33119/JMFS.2023.50.6>
380. Smith-Morris, Carolyn. 2006. *Diabetes among the Pima. Stories of Survival*. Tucson: University of Arizona Press.
381. Sjeničić, Marta, Milenković, Miloš, Jarić, Isidora i Marko Milenković. 2015. „Legal and Socio-Cultural Support to Rare Disease Patients in Serbia – Preliminary Results of a Qualitative Research”. At *Legal and Socio-Cultural Support to Rare Disease Patients in Serbia – Preliminary Results of a Qualitative Research*, 1-2 October, Prague. European Association of Health Law, Prague.
382. Sjeničić, Marta, Jarić, Isidora, Milenković, Marko, Milenković, Miloš and Hajrija Mujović. 2019. „Provision of Services in Psychiatric and Residential Institutions in Serbia in Line with Human Rights Standards – Insights from Qualitative Research and Proposals for Legislative Reforms”. At *EAHL Seventh European Conference on Health Law, Innovation and Health Care: New Challenges for Europe*, 25-27 September, 2019. EAHL, Toulouse, p. 15.
383. Slobodijan, Kvin. 2023. *Globalisti. Kraj doba carstva i rađanje neoliberalizma*. Novi Sad: Akademska knjiga.
384. Sobo, Elisa J. 2011. „Medical Anthropology in Disciplinary Context: Definitional Struggles and Key Debates (or Answering the Cri Du Coeur)”. In *A Companion to Medical Anthropology*, eds. M. Singer and P.I. Erickson, 9–28. Hoboken: Wiley-Blackwell.
385. Sontag, Susan. 1978. *Illness as a Metaphor*. New York: Farrar, Straus and Girou.
386. Срдих Сребро, Анђа. 2009. „Медицинска антропологија и/или антропологија здравља и болести”. *Етнолошко-антрополошке свеске* 14 (3), 79–92.
387. Срдовић, Сузана и др. 2020. „Архивски фондови социјалистичке Југославије који нису сачувани или се не налазе у Архиву Југославије”. *Архив* 1-2, 9–91.
388. Stambolieva, Marija. 2015. „Welfare State Change and Social Citizenship in the Post-Yugoslav States”. *European Politics and Society* 16 (3), 379–394.
389. Stašević, Ina, Dubravko Derk i Darko Ropac. 2019. „Zdravstveni sustav u Republici Hrvatskoj”. U *Modeli razvoja - iskustva drugih i naše mogućnosti*, 146–158. Brčko: Evropski univerzitet Brčko Distrikt.
390. Strauss, Anselm, Fagerhaugh, Shizuko, Suczek, Barbara and Carolyn Wiener. 1982. „The work of hospitalized patients.” *Sociology of Social Medicine* 16, 977–986.
391. Stubbs, Paul. 2007. „Civil Society or Ubleha? Reflections on Flexible Concepts, Meta-NGOs and New Social Energy in the Post-Yugoslav Space.” In *20 Pieces of*

Encouragement for Awakening and Change: peacebuilding in the region of the Former Yugoslavia, eds. Rill, Helena; Šmidling, Tamara; Bitoljanu, Ana, 215–228. Belgrade: Centre for Nonviolent Action.

392. Stubbs, Paul. 2019. „Towards a political economy of welfare in Croatia.” *Economic Annals* 64 (223), 105–136. <https://doi.org/10.2298/EKA1923105S>
393. Sulik, Gayle A. and Astrid Eich-Krohm. 2008. „No longer patient: The social construction of the medical consumer.” In *Patients, Consumers and Civil Society*, eds. Susan M. Chambre and Melinda Goldner, 3–28. Stamford: JAI Press.
394. Šešo, Marko i dr. 1978. „Organizacija zdravstvene zaštite bolesnika od šećerne bolesti u SR Hrvatskoj”. *Liječnički vjesnik* 7, 397–404.
395. Škrabalo, Zdenko. 1969. „Second Seminar on Diabetes and First Yugoslav Symposium on Diabetes Zagreb, October 21-28, 1967”. *Diabetologia* 5, 44.
396. Škrabalo, Zdenko i Želimir Jakšić. 1964. „Ocjenjivanje radne sposobnosti bolesnika od šećerne bolesti”. *Liječnički vjesnik* 10, 1243–1255.
397. Škrabalo, Zdenko. 1971. „Šećerna bolest danas”. *Liječnički vjesnik* 4, 463–465.
398. Škrabalo, Zdenko. 1983. „Health Care for Diabetics: Activities in the Developing Countries from 1979 to 1982”. *The Tohoku Journal of Experimental Medicine* 14 (S55), 55–63. https://www.jstage.jst.go.jp/article/tjem1920/141/Suppl/141_Suppl_55/article/-char/ja
399. Škrabalo, Zdenko. 1999. *Prilozi za povijest dijabetologije i endokrinologije u Hrvatskoj*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
400. Šosberger, Pavle. 2011. „Kovač, Teodor”. U *Znameniti Jevreji Srbije: biografski leksikon*, 115–116. Beograd: Savez jevrejskih opština Srbije. https://hdl.handle.net/21.15107/rcub_jdb_1253
401. Špoljar Vržina, Sanja. 2008. „Neoliberalno “zdravlje”, globalna bolest i štamparovska medicina.” *Društvena istraživanja* 17, 6 (98), 999–1021. <https://hrcak.srce.hr/31147>
402. Štulhofer, Aleksandar. 1998. „Krivudava staza hrvatske privatizacije.” U *Privatizacija i modernizacija*, ur. Rogić, I. i Zeman, Z. Zagreb: Institut za primijenjena društvena istraživanja.
403. Temkina, Anna. 2020. „“Childbirth is not a car rental”: Mothers and Obstetricians Negotiating Consumer Service in Russian Commercial Maternity Care”. *Critical Public Health* 30 (5), 521–532. DOI: <https://doi.org/10.1080/09581596.2019.1626004>
404. Temkina, Anna and Michele Rivkin-Fish. 2020. „Creating Health Care Consumers: The Negotiation of Un/official Payments, Power and Trust in Russian Maternity Care”. *Social Theory and Health* 18 (4), 340–357. doi.org/10.1057/s41285-019-00110-3
405. Thorsen, Mille Kjærgaard and Anne Line Dalsgård. 2020. „Balancing Blood Sugar: Fasting, Feeling, and Time Work During the Egyptian Ramadan.” In *Time work:*

Studies of Temporal Agency, eds. M. Flaherty, A. L. Dalsgård, and L. Meinert, 193–208. New York: Berghahn Books.

406. Thorsen, Mille Kjørgaard. 2023. *Living with Diabetes and Uncertainty in Cairo: Sweetness Under Pressure*. Abingdon-on-Thames: Routledge.
407. Трифуљеску, Соња. 2011. *Од телесне разлике до „инвалидности“ у савременој Србији: између дискурса и искуства*, мастер рад. Београд: Филозофски факултет, Одељење за етнологију и антропологију. (необјављено)
408. Трифуљеску, Соња. 2012. „Политичка технологија “онеспособљености””. *Антропологија* 12 (3), 213–242.
409. Trifunović, Vesna. 2009. „Konceptualizacija gubitnika i dobitnika tranzicije u popularnoj kulturi.” *Etnoantropološki problemi* 4 (1), 107–121. <https://doi.org/10.21301/eap.v4i1.5>
410. Trifunović, Vesna. 2011. „Postsocijalistička transformacija i novi oblici identifikacije u društvu Srbije.” *Glasnik Etnografskog instituta SANU* 59 (2), 149–159.
411. Trifunović, Vesna. 2014. *Konceptualizacija gubitnika i dobitnika post-socijalističke transformacije srpskog društva*, doktorska disertacija. Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
412. Trifunović, Vesna. 2017. „Temporality and Discontinuity as Aspects of Smallpox Outbreak in Yugoslavia”. *Glasnik Etnografskog instituta SANU* LXV (1), 127–145.
413. Trifunović, Vesna. 2019. „Framing Vaccination in Post-Socialist Serbia: An Anthropological Perspective”. *Issues in Ethnology and Anthropology* 14 (2), 507–529.
414. Trifunović, Vesna et al. 2022a. „Understanding vaccination communication between health workers and parents: a Tailoring Immunization Programmes (TIP) qualitative study in Serbia”. *Human Vaccines & Immunotherapeutics* 18 (1).
415. Trifunović, Vesna. 2022a. „’Vakcinalna kolebljivost’ u zapadnoj i istočnoj Evropi: značaj kontekstualnih uticaja”. *Glasnik Etnografskog instituta SANU* LXX (3), 153–173.
416. Trifunović, Vesna. 2022b. „Vaccine Production in Serbia: Political and Socio-Cultural Determinants in Historical Perspective”. In *Immunization and States: The Politics of Making Vaccines*, eds. Stuart Blume, Baptiste Baylac-Paouly, 176–198. New York: Routledge.
417. Trotter, Robert T. II. 2011. „Applied Medical Anthropology: Praxis, Pragmatics, Politics, and Promises”. In *A Companion to Medical Anthropology*, eds. M. Singer and P.I. Erickson, 49–68. Hoboken: Wiley-Blackwell.
418. Trouille, David and Iddo Tavory. 2016. „Shadowing: Warrants for Intersituational Variation in Ethnography”. *Sociological Methods & Research* 48 (3), 534–560. <https://doi.org/10.1177/0049124115626171>
419. Tulchinsky, Theodore H. 2018. *Case Studies in Public Health*. Cambridge, MA: Academic Press.

420. Uvalić, Milica. 2010. *Serbia's Transition: towards a Better Future*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
421. Van Dongen, Els and Sylvie Fainzang. 1998. „Editorial: Medical anthropology at home: Creating distance”. *Anthropology & Medicine* 5 (3), 245–250.
422. Vasiljević, Jelena. 2016. *Antropologija građanstva*. Novi Sad: Mediterran Publishing, Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju.
423. Vasiljević, Jelena. 2017. „Može li građanstvo biti zasnovano na solidarnosti?“ U *Angažman. Uvod u studije angažovanosti*, ur. Ivana Spasić i Marko Bojanić, 109–121. Beograd: Fabrika knjiga.
424. Vasiljević, Jelena. 2019. „Nova razmišljanja o solidarnosti: od etike zajedništva do političkog principa zajednice.” U *Feministička teorija je za sve*, ur. Adriana Zaharijević i Katarina Lončarević, 361–375. Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Beogradu.
425. Vasiljević, Jelena. 2020. „Solidarity Reasoning and Citizenship Agendas: From Socialist Yugoslavia to Neoliberal Serbia.” *East European Politics and Societies and Cultures* 35 (2), 271–292. <https://doi.org/10.1177/0888325420923023>
426. Ventura, Jonathan and Ifat Keinan-Guy. 2018. „Shadowing as a central research method in medical design anthropology”. In *Sage Research Methods Cases Part 2*. SAGE Publications, Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781526449344>
427. Vetta, Theodora. 2017. „Habits of the Heart: Grassroots “Revitalization” and State Transformation in Serbia”. In *Cultures of doing good. Anthropologists and NGOs*, eds. A. Lashaw, C. Vannier and S. Sampson, 56–74. Tuscaloosa: The University of Alabama Press.
428. Vlahovic, Zoran and Dragica Radojkovic. 2010. „Healthcare in Serbia in transition period.” *The EPMA journal* 1 (4), 601–606. doi:10.1007/s13167-010-0055-9
429. Vončina, Luka, Jenni Kehler, Tamas Evetovits and Mario Bagat. 2010. „Health insurance in Croatia: dynamics and politics of balancing revenues and expenditures.” *The European journal of health economics* 11 (2), 227–233. doi:10.1007/s10198-009-0163-4
430. Vončina, Luka, et al. 2018. „Universal Health Coverage in Croatia: Reforms to Revitalize Primary Health Care”. *Universal Health Care Coverage Series 29*. Washington, DC: World Bank Group.
431. Vračar, Ana, Sopo Japaridze and Matthew Read. 2025. „Introduction: Health care in a sick system.” In *Misdiagnosed: Socialist health care models in retrospect*, 7–12. Berlin: Zetkin Forum for Social Research.
432. Vračar, Ana. 2025. „Yugoslavia: The self-managed health care approach”. In *Misdiagnosed: Socialist Health Care Models in Retrospect*, 57–79. Berlin: Zetkin Forum for Social Research.
433. Vrasti, Wanda and Jean Michel Montsion. 2014. „No Good Deed Goes Unrewarded: The Values/Virtues of Transnational Volunteerism in Neoliberal Capital.” *Global Society* 28 (3), 336–353. doi: 10.1080/13600826.2014.900738

434. Vrhovac, Vuk. 1939. „Socijalno-medicinsko značenje šećerne bolesti”. *Liječnički vjesnik* 61 (1), 87–92.
435. Vrhovac, Vuk. 1939. *Šećerna bolest i njezino liječenje : priručna knjiga za dijabetičare*. Zagreb: Tipografija D.D.
<https://library.foi.hr/lib/knjiga.php?B=1&item=X00599&V=EGK&E=E9999&upit=1939>
436. Вучинић Нешковић, Весна. 2013. *Методологија теренског истраживања у антропологији. Од нормативног до искуственог*. Београд: Српски генеалогски центар: Одељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета.
437. Vukmanović, Čedomir. 1972. „Decentralized Socialism: Medical Care in Yugoslavia”. *International Journal of Health Services* 2 (1), 35–44. doi:[10.2190/Q611-5JHT-6691-N1CU](https://doi.org/10.2190/Q611-5JHT-6691-N1CU)
438. Vukomanović, Bogdan. 2020. „Konstrukcija neoliberalnog selfa u beogradskoj psihoterapeutskoj praksi”. *Etnoantropološki problemi* 15 (2), 551–577.
<https://doi.org/10.21301/eap.v15i2.10>
439. Vukomanović, Bogdan, M. 2024. „Stvaranje turističkog „mesta ljubavi“ u Srbiji: industrija sreće u postsocijalističkoj neoliberalizaciji”, doktorska disertacija. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet.
440. Vuković, Danilo. 2017. *Preoblikovanje neoliberalizma: socijalna politika u Srbiji: sociološko-pravna analiza*. Novi Sad: Mediterran Publishing.
441. Vuković, Simo, Marina Topalović, Draško Lazović i Dragan Lončar. 2022. „Uticaj pandemije kovida 19 na učinak i troškove bolničke zdravstvene zaštite u Srbiji.” *Ekonomika preduzeća* 70, (1-2), 87–100.
442. Vukšić, Marija. 2024. *Kulturno-antropološka analiza narativa o iskustvu liječenja u javnozdravstvenom sustavu Republike Hrvatske*, doktorska disertacija. Zadar: Sveučilište u Zadru. <https://repozitorij.unizd.hr/islandora/object/unizd:8251>
443. Vuletić, Silvije. 2018. „In memoriam. Professor emeritus Želimir Jakšić (1930.–2017.).” *Ljetopis* 16, 198.
444. Вуковић, Слободан. 2011. „Економски узроци разбијања/распада Југославије”. *Социолошки преглед* XLV (4), 477–504
445. Вуковић, Жарко. 2002. *Српско лекарско друштво 1872-2002. Историографија здравствене заштите прилози за историју*. Београд: Ж. Вуковић.
446. Wacquant, Loïc. 2012. „Three Steps to a Historical Anthropology of Actually Existing Neoliberalism.” *Social Anthropology* 20 (1), 66–79.
447. Ward, Kevin and Kim England, 2007. „Introduction: Reading Neoliberalization.” In *Neoliberalization : states, networks, peoples*, eds. Kim England and Kevin Ward, 1–22. Malden, MA: Blackwell Publishing Ltd.
448. Weaver, Lesley Jo. 2018. *Sugar and Tension. Diabetes and Gender in Modern India*. New Brunswick: Rutgers University Press.

449. Wedel, Janine R., Cris Shore, Gregory Feldman and Stacy Lathrop. 2005. "Toward an Anthropology of Public Policy." *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 600, 30–51.
450. Węgrzynowska, Maria. 2021. „Private Services and the Fragmentation of Maternity Care in Poland”. *Medical Anthropology* 40 (4), 322–334. DOI: <https://doi.org/10.1080/01459740.2021.1883601>
451. Whyte, Jessica. 2019. *The Morals of the Market: Human Rights and the Rise of Neoliberalism*. London: Verso
452. Whyte, Susan R. 2009. „Health identities and subjectivities: the ethnographic challenge.” *Medical anthropology quarterly* 23 (1), 6–15. <https://doi.org/10.1111/j.1548-1387.2009.01034.x>
453. Wiedman, Dennis. 2012. „Native American Embodiment of the Chronicities of Modernity: Reservation Food, Diabetes, and the Metabolic Syndrome among the Kiowa, Comanche, and Apache.” *Medical Anthropology Quarterly* 26 (4), 595–612.
454. Winkelman, Michael. 2008. *Culture and Health. Applying Medical Anthropology*. San Francisco: Jossey Bass.
455. Wimmer, Andreas and Nina Glick Schiller. 2002. „Methodological nationalism and beyond: nation–state building, migration and the social sciences”. *Global Networks* 2 (4), 301–334. <https://doi.org/10.1111/1471-0374.00043>
456. Witeska-Młynarczyk, Anna. 2015. „Critical Medical Anthropology – a voice for just and equitable healthcare”. *Annals of Agricultural and Environmental Medicine* 22 (2), 385–389.
457. Wright, Susan. 2004. „Politically reflexive practitioners”. In *Current Policies and Practices in European Social Anthropology Education*, eds. D. Dracklé and I.R. Edgar, 34–52. Oxford: Berghahn.
458. Wright, Susan and Jakob Williams Ørberg. 2011. „The double shuffle of university reform – the OECD/Denmark Policy Interface.” In *Academic Identities – Academic Challenges: American and European Experience of the Transformation of Higher Education and Research*, eds. A. Nyhagen and T. Halvorsen, 269–293. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishers.
459. Young, Allan. 1982. „The Anthropologies Of Illness And Sickness”. *Annual Review of Anthropology* 11, 257–285.
460. Zarić, Tamara. 2023. „Humanitarno delovanje na lokalnom nivou u Srbiji u kontekstu postsocijalističke neoliberalizacije”, master rad. Beograd: Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, Odeljenje za etnologiju i antropologiju. (neobjavljeno)
461. Zec, Miodrag i Zečević, Boško. 1997. *Tranzicija realnog i finansijskog sektora*. Beograd: Institut ekonomskih nauka.
462. Ziguras, Christopher. 2004. *Self-Care. Embodiment Autonomy and the Shaping of Health Consciousness*. London: Routledge.

463. Zrinščak, Siniša. 2007. „Zdravstvena politika Hrvatske. U vrtlogu reformi i suvremenih društvenih izazova.” *Revija za socijalnu politiku* 14 (2), 193–220. <https://doi.org/10.3935/rsp.v14i2.697>
464. Жикић, Бојан. 2004. „Сима Тројановић као претеча етнолошког проучавања људског тела у Србији.” *Гласник Етнографског музеја САНУ* 68 (68), 9–21.
465. Жикић, Бојан. 2006. *Антропологија AIDS-а: ризично понашање интравенских корисника дроге*. Београд: Српски генеалогски центар; Одељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета.
466. Žikić, Bojan. 2007a. „Qualitative Field Research in Anthropology. An Overview of Basic Research Methodology”. *Etnoantropološki problemi* 2 (2), 123–135.
467. Žikić, Bojan. 2007b. „Injecting drug users’ utilization of public space in Belgrade: Places, risk-management, and habitual life”. *Bulletin de l'Institut ethnographique* 55 (1), 103–114. <https://doi.org/10.2298/GEI0701103Z>
468. Жикић, Бојан. 2008. „Спречавање зачећа: од контролисања плодности до конструкције идентитета”. *Etnoantropološki problemi* 3 (2), 11–25.
469. Žikić, Bojan. 2009. „The Same Risk, the Different Vulnerability? Social Environment as Risk-Generating Factor in Injecting Drug User and Sex Workers.” *Etnoantropološki problemi* 4 (1), 149–162.
470. Жикић, Бојан. 2011. „Друштвени чиниоци здравствене вулнерабилности маргинализованих друштвених група.” *Etnoantropološki problemi* 6 (3), 783–805.
471. Žikić, Bojan. 2013. „Структурно насиље као чинилац јавног здравља.” *Antropologija* 13 (2), 9–24.
472. Жикић, Бојан. 2013. „Интравенско коришћење дроге у Београду као синдемијско окружење.” *Etnoantropološki problemi* 8 (4), 927–944.
473. Жикић, Бојан. 2014. „Два тела, или једно? Поновно промишљање антрополошке идеје о дихотомизацији као соновном механизму културне мисли о телу.” *Etnoantropološki problemi* 9 (4), 849–878.
474. Жикић, Бојан. 2016. *Репродукција, маргиналност, ризик. Огледи из антропологије јавног здравља*. Београд: Српски генеалогски центар.
475. Žikić, Bojan i Miloš Milenković. 2017. „Female Street Sex Work in Belgrade as a Risk Environment for a Syndemic Production: A Qualitative Study.” *Српски архив за целокупно лекарство* 145 (11/12), 611–617.
476. Жикић, Бојан. 2018. *Антропологија тела*. Београд: Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Одељење за етнологију и антропологију/Досије студио.
477. Žikić, Bojan, Mladen Stajić, and Marko Pišev. 2020. „The New Normal and Covid-19 in Serbia from February to May 2020”. *Etnoantropološki problemi* 15 (4), 949–978. <https://doi.org/10.21301/eap.v15i4.1>
478. Žikić, Bojan. 2021. „Когнитивна и медицинска мизантропологија: Корона-Žурке i kolo kod spomenika.” *Etnoantropološki problemi* 16 (2), 391–420.

479. Жикић, Бојан, ур. 2021. *Ковид-19 у Србији '20*. Зборник радова. Београд: Универзитет у Београду – Филозофски факултет.
480. Жикић, Бојан. 2022. „Одбијање вакцинације против Ковида-19 у Србији као пример социјалног солипсизма.” *Etnoantropološki problemi* 17 (1), 233–257.
481. Жикић, Бојан. 2023. *Ризик и порицање: антрополошко проучавање Ковида-19 у Србији: 2020-2022*. Београд: Филозофски факултет/Досије студио.
482. Županov, Josip. 1969. *Samoupravljanje i Društvena Moć: Prilozi za Sociologiju Samoupravne Radne Organizacije*. Zagreb: Naše teme.

ИЗВОРИ

1. Buble, Tamara i Marija Švajda. 2025. *Nacionalni registar osoba sa šećernom bolešću CroDiab*. Izvješće za 2024. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo.
2. Council of the European Union. 2006. „Council conclusions on promotion of healthy lifestyles and prevention of Type 2 diabetes, (2006/C 147/01)”. *Official Journal of the European Union* C 147/1.
3. *Dijabetičar: časopis Društva dijabetičara Hrvatske*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/nbs/45115660>
4. „Dijabetes melitus u žiži”. I европски постдипломски састанак о дијабетологији.” *Медицински преглед: повремено издање Српског лекарског друштва-подружнице за Војводину*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/277616903>
5. „Дијабет у будућности (Diabetes, Vol. 10:148, March-April 1961.)” *Медицински преглед: повремено издање Српског лекарског друштва-подружнице за Војводину*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/292209927>
6. Dražić, Mensura i Snježana Ivčić. 2011. “Priopćenje Koalicije udruga u zdravstvu povodom odluke Vlade RH o spajanju bolnica u Zagrebu.” *HČJZ - Hrvatski časopis za javno zdravstvo* 7 (28).
7. European Parliament. 2022. *European Parliament Resolution of 23 November 2022 on Prevention, Management and Better Care of Diabetes in the EU on the Occasion of World Diabetes Day (2022/2901(RSP))*. P9_TA(2022)0409. Brussels: European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0409_EN.pdf
8. Erceg, Marijan i Ana Miler Knežević. 2024. *Izvješće o smrtnosti prema listi odabranih uzroka smrti u 2023*. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo.
9. Global Burden of Disease Collaborative Network. 2024. *Global Burden of Disease Study 2021 (GBD 2021)*. Seattle, WA: Institute for Health Metrics and Evaluation.
10. Grupa za zaštitu prava pacijenata. 2018. *Prava i obaveze osoba oboljelih od šećerne bolesti*. Zagreb: Zagrebačko dijabetičko društvo i Pravna klinika Pravnog fakulteta u Zagrebu.

11. Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu Hrvatskoga liječničkog zbora. 2022. *Protokol o postupanju u školi s učenicima oboljelima od šećerne bolesti*. Zagreb: Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu Hrvatskoga liječničkog zbora. <https://www.hdssm.hr/wp-content/uploads/2022/11/DM-PROTOKOL-2022-FINAL.pdf>
12. Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”. 2014. *Анализа задовољства корисника здравственом заштитом у државним здравственим установама Републике Србије 2013. године*. Београд: Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”.
13. International Diabetes Federation. 2015. *IDF Diabetes Atlas*, 7th edn. Brussels: International Diabetes Federation.
14. International Diabetes Federation. 2021. *IDF Diabetes Atlas*, 10th edn. Brussels: International Diabetes Federation.
15. International Diabetes Federation. 2025. *IDF Diabetes Atlas*, 11th edn. Brussels: International Diabetes Federation.
16. IPSOS Strategic Marketing and D. Velat. 2019. *CSO Sector in Serbia in 2019. Assessment of the Situation in the Civil Society Organisation Sector in Serbia*. Belgrade: Office of HELVETAS Swiss Intercooperation SRB.
17. *Ishrana, fizička aktivnost i zdravlje: časopis Udruženja za zaštitu dijabetičara Crne Gore*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/61020423>
18. „Извештај са II конгреса лекара Југославије одржаног у Загребу од 17-20. октобра 1966. године.” *Медицински преглед: повремено издање Српског лекарског друштва-подружнице за Војводину*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/285020679>
19. Комисија за заштиту конкуренције. 2025. Извештај о спроведеној секторској анализи стања и услова конкуренције на тржишту пружања приватних здравствених услуга у одређеним врстама здравствених установа у периоду од 2019. до 2023. године. Београд: Комисија за заштиту конкуренције.
20. *Liječnički vjesnik*. <https://library.foi.hr/lib/knjiga.php?H=hlz&sqlx=S01101&sqlid=1&sqlnivo=&O=&dlib=1>
21. *Medicinska istraživanja: časopis Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/bmsns/54047239>
22. *Medicinska revija: izvodi iz najnovije medicinske literature*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/nbs/16333071>
23. *Медицински преглед: повремено издање Српског лекарског друштва-подружнице за Војводину*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/3138306>
24. *Mi i šećerna bolest: časopis za socijalno-medicinska pitanja dijabetičara*. <https://plus.cobiss.net/cobiss/sr/sr/bib/63378951>
25. Миљуш, Драган. 2024. „Незаразни поремећаји здравља.” У *Здравствено-статистички годишњак Републике Србије 2023*, 60–69. Београд: Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут”.

26. Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske. 2015. *Nacionalni program zdravstvene zaštite osoba sa šećernom bolešću 2015.-2020.* Zagreb: Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske.
27. Министарство просвете, Министарство здравља и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије. 2023. *Протокол о поступању у школи са ученицима оболелим од дијабетеса.* Београд: Министарство просвете, Министарство здравља и Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије. <https://prosveta.gov.rs/vesti/protokol-o-postupanju-u-skoli-sa-ucenicima-oboelim-od-dijabetesa/>
28. *Narodne novine Republike Hrvatske*, br. 72/2006. „Strategija razvoja zdravstvenog sustava Republike Hrvatske 2006–2011.”
29. *Narodne novine Republike Hrvatske*, br. 156/2023. „Zakon o inkluzivnom dodatku i izmjenama Zakona o doplatku za djecu.”
30. Radna grupa za izradu vodiča. 2005. *Prevenција tipa 2 дијабетеса. Nacionalni vodič за lekare u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.* Београд: Српско лекарско друштво.
31. Ракочевић, Ивана, Миљуш, Драган и Зорица Божић. 2022. *Инцидентација и морталитет од дијабетеса у Србији.* Извештај бр. 17. Београд: Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут”.
32. Републичка стручна комисија за изradу и имплементацију водича добре клиничке праксе. 2012. *Национални водич добре клиничке праксе за дијагностиковање и лечење diabetes mellitus-a.* Београд: Агенција за акредитацију здравствених установа Србије.
33. РФЗО. 2022. „Листа помагала”. *Републички фонд за здравствено осигурање.* <https://www.rfzo.rs/download/pravilnici/pomagala/Listapomagala-29032017.pdf>
34. РФЗО. 2023. „Листа помагала”. *Републички фонд за здравствено осигурање.* <https://www.rfzo.rs/download/pravilnici/pomagala/Lista%20pomagala%202023.pdf>
35. *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 22/2009. „Strategija za prevenciju i kontrolu hroničnih nezaraznih bolesti”.
36. *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 17/2009. „Uredba o Nacionalnom programu prevencije i rane detekcije tipa 2 dijabetesa”.
37. *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 24/2011 i 117/2022. „Zakon o socijalnoj zaštiti.”
38. *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 1/2012, 14/2012 i 21/2012. „Pravilnik o Listi lekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja”.
39. *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 113/2017, 50/2018, 46/2021 - odluka US, 51/2021 - odluka US, 53/2021 - odluka US, 66/2021, 130/2021, 43/2023 - odluka US, 62/2023, 11/2024 - odluka US i 79/2024. „Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom.”
40. *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 5/2020, 42/2020, 133/2020, 18/2022, 36/2022, 127/2022, 3/2023, 93/2023, 112/2023 i 18/2024). „Pravilnik o medicinsko-tehničkim pomagalima koja se obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja.”
41. *Službeni list SFRJ*, br. 9/1974. „Ustav Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.”

42. Stevanović, Ranko, Krunoslav Capak i Tomislav Benjak. 2023. *Hrvatski zdravstveno-statistički letopis za 2022. godinu*. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo.
43. Тамбурковски, Гордана и др. 2022. *Програм превенције настанка хроничних незаразних болести у Београду: 2024-2030*. Београд: Градски завод за јавно здравље.
44. Udruženje endokrinologa Jugoslavije. 1964. „Rezolucija”. U *Zbornik radova prvog stručnog sastanka endokrinologa Jugoslavije održanog od 4—6. decembra 1963. godine*, 563–567. Beograd: Obod.
45. United Nations General Assembly. 2011. *Political declaration of the High-level Meeting of the General Assembly on the Prevention and Control of Non-communicable Diseases, A /66/L.1*. New York: United Nations.
46. United Nations General Assembly. 2025. *Zero draft. Political declaration of the fourth high-level meeting of the General Assembly on the prevention and control of noncommunicable diseases and the promotion of mental health and well-being*. New York: United Nations.
47. World Bank. 1987. *Financing Health Services in Developing Countries: An Agenda for Reform*. Washington, D.C.: The World Bank.
48. World Health Organization. 1978. *Primary Health Care. Report of the International Conference on Primary Health Care*. Alma-Ata, USSR, 6-12 September 1978. WHO: Geneva. <https://www.unicef.org/media/85611/file/Alma-Ata-conference-1978-report.pdf>
49. WHO. 1996. *Inaugural meeting of the St Vincent primary care diabetes group. Report on a WHO meeting*. Copenhagen: WHO. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/108281/EUR_ICP_QCPH_01_01_01.pdf;jsessionid=92E614BECCC09248889F7223AC3FBA07?sequence=1
50. ZADI br. 125, 2025.
51. Zagrebačko dijabetičko društvo. 2015. *Statut Zagrebačkog dijabetičkog društva*. https://www.zadi.hr/wp-content/uploads/2020/12/Statut-ZDD_2020.g_finalno.pdf
52. Zagrebačko dijabetičko društvo. 2021. *Strateški plan udruge Zagrebačko dijabetičko društvo za razdoblje 2021.-2023.* https://www.zadi.hr/wp-content/uploads/2021/09/Strateski-plan_ZDD_compressed1.pdf
53. Zagrebačko dijabetičko društvo. 2024a. *Program rada i financijski plan Zagrebačkog dijabetičkog društva za 2025. godinu.* <https://www.zadi.hr/wp-content/uploads/2025/12/Plan-rada-i-financijski-plan-ZDD-a-za-2026..pdf>
54. Zagrebačko dijabetičko društvo. 2024b. *Opisni dio godišnjeg izvještaja o radu za 2024. godinu u razdoblju od 1.1. do 31.12. 2024.*
55. Zagrebačko dijabetičko društvo. 2024c. *Strateški plan udruge Zagrebačko dijabetičko društvo za razdoblje 2024. - 2026.*

ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ

1. Baletić, Katarina. 01.11.2023. „Rano otkrivanje bolesti najvažnije”. *Nova ekonomija*. <https://novaekonomija.rs/vesti-iz-zemlje/rano-otkrivanje-bolesti-najvaznije> Poslednji put pristupljeno 08.08.2025.
2. Beljić Živković, Teodora. b.d. „Insulini za one sa dijabetesom koji žele da budu informisani.” *Prof. dr Teodora Beljić Živković*. <https://teodorabeljic.rs/2021/09/16/insulinska-terapija-u-tip-2-dijabetesu-za-one-koji-zele-da-su-upuceni/> Poslednji put pristupljeno 12.12.2025.
3. „Breakthrough T1D and Mattel have partnered to create the first Barbie® doll with type 1 diabetes!” 09.07.2025. *Breakthrough T1D*. <https://breakthrough1d.ca/news/breakthrough-t1d-and-mattel-have-partnered-to-create-the-first-barbie-doll-with-type-1-diabetes/> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
4. Cerin, Darija. 19.07.2024. „11. Obiteljski kamp Zagrebačkog dijabetičkog društva službeno je pod pokroviteljstvom Predsjednika RH.” *Zagrebačko dijabetičko društvo*. <https://www.zadi.hr/clanci/izdvojeno/11-obiteljski-kamp-zagrebackog-dijabetickog-drustva-sluzbeno-je-pod-pokroviteljstvom-predsjednika-rh/> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
5. Cerin, Darija. 10.04.2025. „Inicijativa za poboljšanje prava odraslih osoba s dijabetesom”. *Zagrebačko dijabetičko društvo*. <https://www.zadi.hr/clanci/novosti/inicijativa-za-poboljsanje-prava-odraslih-osoba-s-dijabetesom/> Poslednji put pristupljeno 12.12.2025.
6. „Country comparison Croatia Serbia.” n.d. *Worlddata.info*. <https://www.worlddata.info/country-comparison.php?country1=HRV&country2=SRB> Poslednji put pristupljeno 25.01.2026.
7. „Dario Rahelic”. n.d. *EASD*. <https://www.easd.org/media-centre/home.html#!users/54635> Poslednji put pristupljeno 20.12.2025.
8. „Diabetes Association of Serbia”. n.d. *International Diabetes Federation Europe*. <https://idf.org/europe/our-network/our-members/serbia/diabetes-association-of-serbia/> Poslednji put pristupljeno 20.12.2025.
9. „Diabetes”. n.d. *Mayo Clinic*. <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/diabetes/symptoms-causes/syc-20371444> Poslednji put pristupljeno 15.8.2025.
10. *Diabetic Warehouse*. n.d. „Medtronic Guardian 4 Transmitter Kit”. https://www.diabeticwarehouse.org/products/medtronic-guardian-4-transmitter-kit?srsId=AfmBOorjHsLYiSDh3Tw0ZHaEn_Io4SnTiEZVijC0xPMC1UIXUF7rTX9 Poslednji put pristupljeno 08.08.2025.
11. Dugovački, Vladimir. 2013. „Kulčar, Živko”. *Hrvatski biografski leksikon (1983–2025), mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://hbl.lzmk.hr/clanak/kulcar-zivko> Poslednji put pristupljeno 10.12.2025.
12. Đurić, Predrag. 10.04.2023. „Šta možemo da naučimo iz iskustva zdravstva u SFRJ?” *Respublica časopis*. <https://respublicacasopis.net/2023/04/10/zdravstvo-u-sfrj/> Poslednji put pristupljeno 20.07.2025.

13. Euronews Srbija/Maja Repić. 20.10.2021. „Aplikacija za pomoć osobama sa dijabetesom, Dia Help, dostupna je i u Srbiji.” *Euronews*. <https://www.euronews.rs/magazin/zdravlje/21651/aplikacija-za-pomoc-osobama-sa-dijabetesom-dia-help-dostupna-je-i-u-srbiji/vest> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
14. Euronews Serbia. 27.08.2025. „Deca sa dijabetesom uskoro dobijaju protokol za vrtiće: Jasna pravila ishrane, igre i bezbednosti”. *Euronews*. <https://www.euronews.rs/srbija/drustvo/185015/deca-sa-dijabetesom-uskoro-dobijaju-protokol-za-vrtice-jasna-pravila-ishrane-igre-i-bezbednosti/vest> Poslednji put pristupljeno 12.12.2025.
15. Ferdman, Roberto A. 05.02.2015. „Where People around the World Eat the Most Sugar and Fat.” *The Washington Post*. www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/02/05/where-people-around-the-world-eat-the-most-sugar-and-fat/?noredirect=on&utm_term=.ea32f39035e1 Poslednji put pristupljeno 15.08.2025.
16. „First-Hand:Starting Up Cetus, the First Biotechnology Company - 1973 to 1982.” n.d. *Engineering and Technology History Wiki*. https://ethw.org/First-Hand:Starting_Up_Cetus,_the_First_Biotechnology_Company_-_1973_to_1982 Poslednji put pristupljeno 22.10.2025.
17. Fotić, Jelisaveta. 20.06.2023. „Distributeri insulinskih pumpi 2023.” *Plavi krug*. <https://plavikrug.org/2023/06/20/distributeri-insulinskih-pumpi-2023/> Poslednji put pristupljeno 08.08.2025.
18. Gost autor. 29.06.2023. „Kako smo pobijedili vrtićku birokraciju.” *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/djeca/kako-smo-pobijedili-vrticku-birokraciju/> Poslednji put pristupljeno 12.12.2025.
19. Henry, Doug and Lisa Henry. 2022. „Applied anthropology and public health.” *Oxford Research Encyclopedia of Anthropology*. <https://oxfordre.com/anthropology/view/10.1093/acrefore/9780190854584.001.0001/acrefore-9780190854584-e-538> Poslednji put pristupljeno 15.01.2024.
20. „High insulin costs are killing Americans”. n.d. *Right Care Alliance*. <https://rightcarealliance.org/activities/insulin/> Poslednji put pristupljeno 10.10.2024.
21. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. b.d. „Liječnički vjesnik.” Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/lijecnicki-vjesnik> Poslednji put pristupljeno 20.07.2025.
22. Hrvatski sabor 1512. 17.06.2011. „Rezolucija o šećernoj bolesti”. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2011_06_70_1512.html Poslednji put pristupljeno 10.08.2025.
23. „Hrvatski savez dijabetičkih udruga”. n.d. *International Diabetes Federation Europe*. <https://idf.org/europe/our-network/our-members/croatia/hrvatski-savez-dijabetickih-udruga/> Poslednji put pristupljeno 20.12.2025.
24. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. 11.05.2022. „Hrvatski dan šećerne bolesti”. <https://www.hzjz.hr/priopcenja-mediji/hrvatski-dan-secerne-bolesti/> Poslednji put pristupljeno 20.12.2025.

25. HZZO. b.d. „Medicinski proizvodi”. *Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje*. <https://hzzo.hr/zdravstvena-zastita/medicinski-proizvodi> Poslednji put pristupljeno 08.08.2025.
26. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. b.d. „CroDiab registar”. <https://www.hzjz.hr/sluzba-epidemiologija-prevencija-nezaraznih-bolesti/odjel-za-koordinaciju-i-provođenje-programa-i-projekata-za-prevenciju-kronicnih-nezaraznih-bolest/dijabetes/2/> Poslednji put pristupljeno 10.07.2025.
27. IDF Atlas. n.d. „Croatia Diabetes Statistics & Health Insights”. <https://diabetesatlas.org/data-by-location/country/croatia/> Poslednji put pristupljeno 10.7.2025.
28. International Diabetes Federation. n.d. „Our Partners”. <https://idf.org/our-network/our-partners/> Poslednji put pristupljeno 28.08.2025.
29. International Diabetes Federation. n.d.a „Previous editions,”. *International Diabetes Federation*. <https://diabetesatlas.org/resources/previous-editions/> Poslednji put pristupljeno 23.08.2025.
30. International Diabetes Federation. n.d.b „Blue circle voices”. *International Diabetes Federation*. <https://idf.org/what-we-do/advocacy/idf-advocacy-academy/blue-circle-voices/> Poslednji put pristupljeno 23.08.2025.
31. International Diabetes Federation. n.d.c *Join the IDF Blue Circle Voices Network Now and Become a Global Diabetes Advocate!* Brussels: International Diabetes Federation.
32. International Diabetes Federation. n.d.d „Young Leaders in Diabetes”. *International Diabetes Federation*. <https://idf.org/what-we-do/advocacy/idf-advocacy-academy/young-leaders-in-diabetes/> Poslednji put pristupljeno 23.08.2025.
33. IHME. n.d.a „Croatia”. <https://www.healthdata.org/research-analysis/health-by-location/profiles/croatia> Poslednji put pristupljeno 09.08.2025.
34. IHME. n.d.b „Serbia”. <https://www.healthdata.org/research-analysis/health-by-location/profiles/serbia> Poslednji put pristupljeno 09.08.2025.
35. Irving, Doug. 06.01.2021. „The Astronomical Price of Insulin Hurts American Families.” *Rand*. <https://www.rand.org/pubs/articles/2021/the-astronomical-price-of-insulin-hurts-american-families.html> Poslednji put pristupljeno 10.10.2024.
36. „Latent Autoimmune Diabetes in Adults (LADA).” n.d. *Diabetes UK*. <https://www.diabetes.org.uk/about-diabetes/other-types-of-diabetes/latent-autoimmune-diabetes> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
37. *Lions Club*. n.d. <https://www.lionsclubs.org/en> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
38. „Ljetni kamp za djecu i mlade sa šećernom bolešću Selce, 21.-28. lipnja 2025. Hrvatski savez dijabetičkih udruga.” b.d. *HSDU*. <https://www.dijabetes.hr/ljetni-kamp-za-djecu-i-mlade-sa-secernom-bolescuselce-21-28-lipnja-2025-hrvatski-savez-dijabetickih-udruga/> Poslednji put pristupljeno 20.12.2025.

39. „Medtronic Announces 2011 “Global Heroes”.” 21.7.2011. *Medtronic*. <https://news.medtronic.com/2011-07-21-Medtronic-Announces-2011-Global-Heroes> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
40. Merrill, Roy D. 04.03.2015. „First-Hand:Starting Up Cetus, the First Biotechnology Company - 1973 to 1982”. *ETHW*. <https://ethw.org/First-Hand:Starting Up Cetus, the First Biotechnology Company - 1973 to 1982> Poslednji put pristupljeno 30.11.2025.
41. *Metelgrad*. b.d. <https://library.foi.hr/metelgrad/index.php> Poslednji put pristupljeno 20.07.2025.
42. Mikić, Fedor. b.d. „Vuk Vrhovac”. <https://library.foi.hr/lib/autor.php?B=1&A=0000013429&E=> Poslednji put pristupljeno 20.07.2025.
43. „MiniMed™ 780G Advanced Hybrid Closed Loop System”. n.d. *Medtronic*. <https://news.medtronic.com/MiniMed-TM-780G-Advanced-Hybrid-Closed-Loop-System> Poslednji put pristupljeno 20.12.2025.
44. *Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva*. <https://zaklada.civilnodrustvo.hr/#> Poslednji put pristupljeno 20.12.2025.
45. *NaInzulinu*. b.d. <https://www.nainzulinu.com/> Poslednji put pristupljeno 20.12.2025.
46. *Plavi krug*. b.d. <https://plavikrug.org/> Poslednji put pristupljeno 12.12.2025.
47. Plavi krug Tim. 17.09.2022. „Dijabetes u učionici – priručnik za vaspitače i nastavnike”. *Plavi krug*. <https://plavikrug.org/2022/09/17/dijabetes-u-ucionici-prirucnik-za-vaspitace-i-nastavnike/> Poslednji put pristupljeno 12.12.2025.
48. Plavi krug Tim. „Priatelji udruženja - hvala Vam!”. 4.12.2022. <https://plavikrug.org/2022/12/04/prijatelji-udruzenja-hvala-vam/> Poslednji put pristupljeno 10.12.2025.
49. „Predsjednik Milanović razgovarao s predstavnicima Zagrebačkog dijabetičkog društva.” 26.06.2024. <https://www.predsjednik.hr/vijesti/predsjednik-milanovic-razgovarao-s-predstavnicima-zagrebackog-dijabetickog-drustva/> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
50. S.C.H. 21.07.2010. „Umjesto devet, Zagreb od danas i službeno ima samo četiri kliničke bolnice”. *IndexHR*. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/umjesto-devet-zagreb-od-danas-i-sluzbeno-ima-samo-cetiri-klinicke-bolnice/503006.aspx> Poslednji put pristupljeno 10.12.2025.
51. Shchukina, Sofia. 30.07.2024. „Ozempic’s biggest side effect: Turning Denmark into a ‘pharmastate’?” *Planet Money*. <https://www.npr.org/sections/planet-money/2024/07/26/g-s1-13534/ozempic-biggest-side-effect-denmark-pharmastate> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
52. Skeledžija, Davor. 01.12.2023. „HZZO ukinuo doplatu za VAŽAN lijek - Baqsimi - glukagon bez igle!” *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/hzzo/hzzo-je-ukinuo-doplatu-za-vazan-lijek-baqsimi-glukagon-bez-igle/> Poslednji put pristupljeno 23.08.2025.

53. Skeledžija, Davor. 07.02.2024. „HZZO: ukida se doplata na najpopularnije inzuline!” *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/hzzo/hzzo-ukida-se-doplata-na-najpopularnije-inzuline/> Poslednji put pristupljeno 23.08.2025.
54. Skeledžija, Davor. 16.06.2024. „Doplata za Baqsimi - godina dana - pismo HZZO-ovu Povjerenstvu”. *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/hzzo/uvodenje-doplate-za-baqsimi-godina-dana-pismo-hzzo-povjerenstvu/> Poslednji put pristupljeno 23.08.2025.
55. Skeledžija, Davor. 20.07.2024. „Split dobio prvu nezavisnu dijabetologinju preko HZZO-a!” *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/advocacy/split-dobio-prvu-nezavisnu-dijabetologinju-preko-hzzo/> Poslednji put pristupljeno 22.08.2025.
56. Skeledžija, Davor. 17.12.2024. „HZZO uveo ogromne doplate na GLP injekcije i tablete!” *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/hzzo/hzzo-uveo-ogromne-doplate-na-glp-injekcije-i-lijekove/> Poslednji put pristupljeno 23.08.2025.
57. Skeledžija, Davor. 25.06.2025. „SLUŽBENO: HZZO ukinuo doplate za inzulinske pumpe!” *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/hzzo/sluzbeno-hzzo-ukinuo-doplate-za-inzulinske-pumpe/> Poslednji put pristupljeno 22.08.2025.
58. Skeledžija, Davor. 01.08.2025. „Libre je SLUŽBENO dostupan u Srbiji od ponedjeljka 4.8.!” *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/advocacy/libre-je-od-danas-sluzbeno-dostupan-u-srbiji/> Poslednji put pristupljeno 23.08.2025.
59. Skeledžija, Davor. 12.12.2025. „Inzulinske pumpe 2026. - napredak za odabrane, doplate za ostale.” *NaInzulinu*. <https://www.nainzulinu.com/inzulinske-pumpe/2026-i-inzulinske-pumpe-borba-za-svakog-korisnika/> Poslednji put pristupljeno 16.12.2025.
60. Stela. 05.03.2012. „Dijabetološki savez Srbije u Domu Narodne skupštine.” *Dijabetološki savez Srbije*. <https://www.diabeta.net/2012/dijabetoloski-savez-dom-narodne-skupstine> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
61. Špoljarić, Ana. 19.10.2021. „Obiteljski eKamp za pamćenje.” *Zagrebačko dijabetičko društvo*. <https://www.zadi.hr/clanci/novosti/obiteljski-ekamp-za-pamcenje/> Poslednji put pristupljeno 02.01.2026.
62. V. G. 14.05.2024. „U Hrvatskoj lani broj oboljelih od dijabetesa jednak broju novorođenih”. *HRT*. <https://magazin.hrt.hr/zdravlje/hrvatska-je-zemlja-s-najvecom-smrtnoscu-od-dijabetesa-u-europi-11538496> Poslednji put pristupljeno 10.07.2025.
63. World bank group. n.d. „Population, total”. *World bank*. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> Poslednji put pristupljeno 28.01.2026.
64. WHO. n.d. „Constitution”. *World Health Organisation*. <https://www.who.int/about/governance/constitution> Poslednji put pristupljeno 11.08.2025.
65. WHO. 25.09.2025. „Noncommunicable diseases”. *World Health Organisation*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases> Poslednje pristupljeno 01.01.2026.